

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Dato 9. oktober 2020
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær

grønn
ungdom

INNKALLING OG SAKSPAPIRER

FOR SST-18-20

Møtedato: 12. oktober 2020 (SST-18a-20) og 14. oktober 2020 (SST-18b-20)
Møtested: UngOrg, Møllergata 3, Oslo (SST-18a-20) og Frivillighetshuset, Kolstadgata 1, Oslo (SST-18b-20)
Møtetid: 18:00-21:00 begge dager

Saksliste

200 Godkjenning av innkalling

201 Valg av ordstyrer og referent

Innstilling: Tobias Stokkeland, *ordstyrer*
Ulrikke Torgersen, *referent*

202 E-postvedtak siden sist møte

v/ Miriam Langmoen, generalsekretær

O

203 Status fylkeslag

v/ Kristina Moe-Karlsen, Saida Tufa og Vilhelm Bjørgul, fylkessekretærer

D

204 Orienteringsrunde

Alle utvalgsledere / folk med koordinerende roller:

- Hva (konkret) har gruppen din gjort siden forrige ordinære møte?
- Hvilke prosjekter jobber dere med?
- Hvem jobber med hva?
- Hvordan ligger dere an med ting?

Talspersoner:

- Hva skjer i MDG (SST og på Stortinget)?

Internasjonal kontakt:

- Hva skjer i det internasjonale arbeidet?

Alle:

- Hvilke eksterne politiske aktører har du hatt politisk kontakt med?
- Hva annet har du gjort i GU siden forrige møte?

O

205 Oppdatering om koronasituasjonen v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	O
206 Verneplikten i 2020 v/ Eirik Toressønn Myrvold, det politiske utvalget for fred, forsvar og migrasjon	V
207 Grønn Ungdoms valgkampstrategi 2021 (B-sak) v/ Ulrikke Torgersen, sentralstyremedlem	V
208 Antirasistisk plattform v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	V
209 Arbeidsplan for 2021 v/ Hulda Holtvedt, talsperson	V
210 Budsjett for 2021 v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	V
211 Evaluering av høstleir 2020 v/ Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem	D
212 GUs delegater til MDGs landsmøte v/ Miriam Langmoen, generalsekretær	V

Deretter møtekritikk

O er orienteringssaker

D er debattsaker

V er vedtakssaker

Oslo, 9. oktober 2020

Miriam Langmoen,
Generalsekretær

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Teodor Bruu, talsperson, på vegne av det politiske utvalget for fred, forsvar og migrasjon
Dato 08.10.20
Saksnr SST-18-20-206

grønn
ungdom

POLITISK UTTAELSE:

VERNEPLIKTEN I 2020

Bakgrunn

Om verneplikt

I Norge er det allmenn verneplikt. Det betyr at alle ungdommer har plikt til å avtjene førstegangstjenesten, dersom Forsvaret finner dem skikket til tjeneste. Allmenn verneplikt er fastsatt i Grunnlovens paragraf 119 som lyder:

“Enhver statens borger er i alminnelighet like forpliktet til i en viss tid å verne om sitt fedreland, uten hensyn til fødsel eller formue.”

Hvem verneplikten gjelder for, og andre bestemmelser knyttet til Forsvaret blir bestemt ved lov, herunder lov om verneplikt og tjeneste i Forsvaret (Forsvarsloven). Paragraf 2 i forsvarsloven tydeliggjør vernepliktsbegrepet:

“Verneplikten er den plikten som norske statsborgere og utenlandske statsborgere etter § 6 har til i fred og krig å gjøre tjeneste i Forsvaret hvis Forsvaret finner dem skikket til tjeneste.”¹

Paragraf 6 snevrer inn hvem det gjelder for:

“Norske statsborgere som er skikket til tjeneste i Forsvaret, har verneplikt fra det året de fyller 19 år, til utgangen av det året de fyller 44 år”.

Vernepliktens historie

For å gi et innblikk i historikken bak verneplikten kan man se tilbake til bygdeborgene på 500- og 600-tallet hvor Gulatingsloven (landskapslov som gjaldt for sitt område i mellomalderen fram til 1267) slo fast at vanlige folk skulle møte opp dersom en fiende angrep landet. Da Norge fikk sin første landsdekkende lov fra 1274 ble møteplikten, til i all hovedsak bønder som var 90 % av Norges befolkning, videreført. Allmenn verneplikt slik vi kjenner den i dag ble utviklet under Den franske revolusjonen og Napoleonskrigene, og innført i Norge i 1799 samt deretter lagt inn i Grunnloven av

¹ <https://lovdata.no/lov/2016-08-12-77/§2>

1814. På tross av allmenn verneplikt var det svært få som avtjente den, rundt 1816 så få som én prosent var inne til tjeneste i Forsvaret. (Dette mye på grunn av muligheten til å kjøpe seg fri og at byungdom og andre grupper var fritatt).

Under andre verdenskrig innførte eksilregjeringen i London allmenn verneplikt for menn og kvinner, men denne bortfalt etter krigens slutt.

Militærtjeneste for kvinner

Før 2014 var militærtjeneste for kvinner frivillig i fredstid. I 1985 ble det innført yrkesmessig likestilling mellom kjønnene og alle begrensninger på kvinners tjeneste ble fjernet. I 2010 fikk kvinner sesjonsplikt, som innebærer at de måtte svare på sesjon.

I 2014 vedtok Stortinget at verneplikten skulle gjelde for kvinner på lik linje med menn, og det har vært allmenn verneplikt fra 1. januar 2015 for begge kjønn (dette gjelder kvinner født etter 1997). Kvinner født før 1997 som ønsker å ta utdanning i Forsvaret eller gjennomføre førstegangstjeneste, skriver under på en villighetserklæring og mottar da tjenesteplikt tilsvarende verneplikten. Norge var første NATO-land som innførte allmenn verneplikt og får ofte spørsmål fra andre land om hvordan ordningen fungerer.

Hvor mange avtjener verneplikt

Det er en stadig mindre andel av norske ungdommer som avtjener verneplikten. Oppdaterte tall fra Forsvarets årsrapport viser at 7 413 ungdommer fullførte ordinær førstegangstjeneste, hvorav 5 284 (71%) var menn og 2 129 (29%) kvinner. Sammenlignet med statistikk for 2015 hvor totalt antall vernepliktige var 7 741 og fordelingen var henholdsvis 83% menn og 17% kvinner.²

Et årskull i Norge er på ca. 60 000 og rundt 7 300 gjennomfører førstegangstjenesten, altså omtrent 10-15 % av hvert årskull. Vernepliktige fordeler seg på de tre hovedgrenene i Forsvaret (også kalt hovedsektorene): Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. I tillegg tjenestegjør ca. 500 i Forsvarets fellesinstitusjoner som Cyberforsvaret, Forsvarets Operative Hovedkvarter og Forsvarets fellestjenester. Fellesinstitusjonene utdanner ikke vernepliktige, men mottar personell fra de tre hovedforsvarsgrenene. Hæren er størst med rundt 4 500 vernepliktige i året, og resterende 3 000 fordeler seg på noenlunde likt på Sjøforsvaret og Luftforsvaret.

Lengden på tjenesten

Vernepliktige plikter å gjennomføre inntil 19 måneder ordinær tjeneste, det innebærer førstegangstjeneste, repetisjonstjeneste og heimevernstjeneste. De fleste gjennomfører 12 måneder førstegangstjeneste og kan bli kalt inn til 7 måneder repetisjonstjeneste samt heimevernstjeneste fram til fylte 44 eller 55 år. Hæren og Sjøforsvaret benytter seg av adgangen Stortinget har gitt til å differensiere førstegangstjenesten mellom 6 og 18 måneder, og muliggjør at enkelte vernepliktige tjenestegjør i 18 måneder. Det gjelder stillinger som har særlig utdanningskrevende oppgaver eller som ønsker det selv, eksempelvis er grensevaktstjeneste, hundefører og militærpoliti vanlige stillinger som har tjeneste i 18 måneder.

Hvem får avtjene førstegangstjeneste?

---

² <https://forsvaret.no/aarsrapport/statistikk/personell>

Hvor mange og hvem som får avtjene verneplikten er styrt av Forsvarets behov og Forsvarets personell- og vernepliktssenter er ansvarlig for prosessen. Som tidligere nevnt i saksfremlegget er det et fåtall av ungdommer som blir tatt inn i Forsvaret og det er en seleksjonsprosess for å finne ikke bare de som ønsker, men som også Forsvaret ønsker.

Prosessten starter på videregående opplæring hvor alle i et årskull får tilsendt et digitalt egenerklæringsskjema fra FPVS (Forsvarets personell- og vernepliktssenter) med spørsmål om alder, helse, fysisk og psykisk robusthet (løping, styrke, og mental helse i familien) og motivasjon som alle er pliktig å besvare.

På bakgrunn av svarene som blir gitt, blir omlagt 17 500 kalt inn på sesjon rundt om i landet basert på evnenivå, helse og motivasjon. Tidligere ble egenerklæringen kalt sesjon del 1 og oppmøte med fysiske og psykiske tester kalt sesjon del 2). På sesjonsdagen møter man opp på et FPVS-kontor i sin region, gjennomfører en generell evnetest, testes fysisk (løping på tredemølle, medisinballstøt og stille lengde) og har en samtale med lege. På slutten har man mulighet til å ønske seg tjeneste et bestemt sted eller rådføre seg med en sesjonsoffiser omkring førstegangstjeneste. Etter endt sesjon vil rundt 8 500 bli kalt inn til førstegangstjeneste, og rundt 7 400 fullføre tjenesten.

Forsvaret er i endring og hvis man ser på motivasjonen norske ungdommer har for tjeneste, er den større enn Forsvarets behov for vernepliktige soldater. Altså er det langt flere motiverte ungdommer som ønsker å tjenestegjøre enn det er behov for og ressurser til i Forsvaret (41% av menn og 22% av kvinner)³. Det er tilnærmet kun de som er motivert for tjeneste som blir kalt inn, men det er fortsatt ungdommer som blir kalt inn og tjenestegjør «mot sin vilje» ettersom verneplikten rettslig sett er lik som før. Forsvarets behov bestemmer om du kommer inn eller ikke. Det er allikevel rom for å bli fritatt som følge av pasifistisk overbevisning.⁴

8 av 10 av vernepliktige melder at de trives godt eller svært godt. Omtrent halvparten mener at førstegangstjenesten ble bedre enn forventet og soldatene trives bedre desto lenger inn i tjenestens varighet. Rett under halvparten har fått mer lyst på en karriere i Forsvaret etter å ha avtjent førstegangstjenesten.

Tyskland og verneplikten

Tyskland avskaffet verneplikten i 2011. Den tyske hæren er derfor profesjonalisert, og det er kun de som melder seg selv til tjeneste som kan bli rekruttert. Hæren sliter med ekstremisme blant soldatene sine. 49 mistet jobben pga. dette i fjor, og 14 er mistenkte som ekstremister per mars i år.⁵ Dette er for det meste høyreekstreme, men det er også ekstreme islamister og andre ekstremister. Kommando spesialkräfte (KFK), en tysk spesialenhet som arbeider med gisselsaker og antiterror, blir i år lagt ned. KFK har utbredte høyreekstreme holdninger i hele enheten, og gjorde blant annet Hitlerhilsen

---

³ <https://forsvaretsforum.no/forsvaret-sesjon-verneplikt/faerre-onsker-tjeneste-i-forsvaret/159315>

⁴ <https://forsvaret.no/karriere/forstegangstjeneste/utsetting-fritak>

⁵ <https://forsvaretsforum.no/ekstremisme-tyskland-utenriks/foreslar-verneplikt-for-a-fa-bukt-med-ekstremisme-i-det-tyske-forsvaret/129389>

under en avskjedsfest for en tidligere ansatt i 2017.⁶ Enheten, med 1 100 ansatte, har i tillegg i liten grad styrt etter beskjedene fra sine overordnede. Den tyske forsvarskommisæren (ombudsmannen) Eva Högl mener at å gjeninnføre verneplikten ville hjelpe mot ekstreme holdninger.⁷ Rekrutteringsgrunnet er svært forskjellig i tilfellet en profesjonell hær der man må søke selv og i tilfellet en verneplikt der man velger de best kvalifiserte blant hele befolkningen. I Tyskland er det mest åpenbare problemet at det virker som det er folk med allerede ekstreme holdninger eller letthet for å tilhøre disse som søker.

Drøfting

Denne resolusjonen stiller seg i hovedsak spørsmålet "Hvordan burde verneplikten se ut i fremtiden?" Utvalget har identifisert fire svar som grovt dekker alternativene.

1. Verneplikten burde forbli uendret
2. Verneplikten burde utvides
3. Verneplikten burde reduseres eller avvikes
4. Verneplikts innhold burde endres

Alternativ 4 kan naturligvis sammenfalle med de andre alternativene.

Drøftingen vil først se på fordelene med å ikke endre på verneplikten, for så i hovedsak fokusere på de tre siste alternativene. Disse vil måles ved å sette respektive styrker og svakheter opp mot dagens modell.

En uforandret verneplikt

If it ain't broken, don't fix it.

Vernepliktsordningen i Norge fungerer godt. Rekrutteringen til Forsvaret er god, og de som avtjener tjeneste er motiverte og gjør det frivillig. Fordelene for dem som går inn i Forsvaret er mange. I stedet for å ta opp studielån til utdanning eller folkehøgskole har man så godt som null utgifter og kan spare pengene man tjener. Det er gode muligheter for videreutvikling for dem som trives godt. Ordningen med utdanning i Forsvaret der man har tjenesteplikt i et visst antall år er rettferdig og Norge er tjent med dette opplegget. På et individplan er Forsvaret et springbrett for mange som går inn i fysisk anstrengende yrker som politi og brannvesen. De som ikke ønsker å gå i militæret slipper dette uten komplikasjoner eller sanksjoner. Det finnes gode ordninger som gjør det attraktivt å velge et folkehøgskoleår, begynne å studere eller ta friår i Norge. Disse ordningene må bestå slik at det er et reelt valg å droppe militæret for alle.

En utvidet verneplikt

Verneplikten er allmenn i Norge, og begrunnes med at vi som norske statsborgere har et kollektivt ansvar for å forsvare landet. Forsvaret berøver friheten til soldatene og det er rimelig. Man oppgir denne friheten frivillig. Det er hvert år flere som ønsker å komme inn i førstegangstjenesten enn det er plass til. Med en utvidelse av verneplikten mener vi

---

⁶ <https://forsvaretsforum.no/tyskland/legger-ned-avdeling-med-tyske-spesialstyrker/128985>

⁷ <https://forsvaretsforum.no/ekstremisme-tyskland-utenriks/foreslar-verneplikt-for-a-fa-bukt-med-ekstremisme-i-det-tyske-forsvaret/129389>

ikke å utvide plikten, for den omfatter allerede alle mellom 19 og 44, men at forsvaret bør ta opp flere fra sesjon. Det er også mulig å utvide i lengde og omfang, samt gi Forsvaret økonomiske forutsetninger for å kunne innkalle flere til tjenestegjøring.

Et bedre forsvar?

Forsvarssjefen meldte i 2019 at de ønsket 15 000 flere i Forsvaret. "Volumet i Forsvaret er for lite. Det vil være behov for å øke reaksjonsevnen, utholdenheten, redusere våre sårbarheter og bidra til NATOs kollektive forsvar"⁸. I sitt "billigste" alternativ var behovet 4000 nye ansatte. For å beholde en sånn størrelse er det nødvendig å også øke rekrutter i førstegangstjenesten over tid.

Plass til nye oppgaver, og mindre arbeidsbelastning på individene

De tillitsvalgte i Forsvaret har meldt fra om at det er for mye jobb på individet (e-post til FFM, 21.08.2020, vedlagt). Arbeidstimeavtaler blir overgått, og det går utover soldatenes "hvile, trivsel og utdanning". Om vi skulle ønske å implementere nye oppgaver i fremtiden bør vi først forsikre oss om at det er nok folk til å gjøre dagens oppgaver.

Ungdoms valgfrihet

Cirka 10-15 % av et årskull (omtrent 7 300 av 60 000) gjennomfører førstegangstjenesten hvert år. det er rimelig å anta at mange motiverte ungdommer ikke får muligheten, og at flere umotiverte blir tatt inn hvert år. Grunnen til at umotiverte kan prioriteres over motiverte, kan være pga. for lave scorer på prestasjonstestene, kjønnskvote etc. Motivasjon er ikke den eneste viktige kvaliteten til en rekrutt. Et argument for å utvikle verneplikten er at det gir flere som ønsker det muligheten til å tjenestegjøre. Det er viktig å merke seg at man har muligheten til å søke om fritak av samvittighetsårsaker. Det er lovfestet.

Kompetanse

Dersom vi ser på en "utvidet verneplikt" som at tjenesteperioden for vernepliktige forlenges, vil mindre kompetanse forsvinne hvert år. Dette har både økonomiske og praktiske fordeler.

Truende budskap for verdenssamfunnet?

Det kan oppfattes som truende med opprustning, noe å øke antallet soldater i Forsvaret tross alt vil være. Samtidig kan det å fjerne verneplikten, men å profesjonalisere Forsvaret også ses på som opprustning, da man går fra et forsvar bestående av ungdommer under, eller rett ut av opplæring, til et forsvar bestående av profesjonelle yrkessoldater.

Redusering/avvikling av verneplikten

Profesjonalisering av hæren

Verneplikten er i utgangspunktet for alle, men kun 10 % av et årskull gjennomfører. Det vil si at 90 % av ungdommene ved et årskull slipper å bidra. Å være i Forsvaret er en frihetsberøvelse som ikke kan sammenliknes med det å gå på folkehøgskole. Man har begrensede valgmuligheter og fritid. Derfor mener noen at det er mer rettferdig med en profesjonalisert hær. En profesjonalisert hær kan innrettes på ulike måter, og en mulighet er å gi lønn til de som yter tjenester for staten. Forsvaret samler i dag mange

---

⁸ <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/dOzLRB/forsvarssjefens-oenskeliste-vil-ha-15000-flere-hoder-i-forsvaret>

ungdommer under et opplæringsprogram i disiplin og krigføring, der man håndplukker ut fra dem som har vært på sesjon. Å erstatte dette med å ansette folk kan få innvirkning på rekrutteringen og mangfoldet i hæren. Kritikere av dette vektlegger det sammensatte fellesskapet i Forsvaret. Er det et helt unikt fellesskap staten her gir rom for? Etter 13 år med gratis utdanning har staten lagt til rette for danning, opplæring og fellesskap. At en ny konstellasjon av mennesker fratras friheten sin i 12 måneder med mål om å bli god i krigføring, der 90 % av de jevnaldrende slipper unna, blir ikke godt nok kompensert av et løfte om "et godt fellesskap".

Et frivillig sosialt år kan erstatte eller være et tillegg til verneplikt

Siviltjeneste var i utgangspunktet en straff for dem som ikke ville i militæret, og det varte i 18 måneder, mot verneplikts 12 måneder. Innholdet i siviltenesten var sosialt arbeid som ikke erstattet vanlig arbeidskraft. For eksempel jobbet man i flyktinghjelpen, Redd Barna, i en kirkemenighet eller på et gamlehjem. I kompensasjon fikk man lommepenger, tak over hodet og penger til å reise.

I Tyskland har de erstattet sivilteneste med et opplegg som heter frivillig sosialt år for dem som er ferdig med sin skolegang. Man har mulighet til å jobbe innenfor alt fra kultur, helse, hjelpeorganisasjoner til det å bevare historiske monumenter og liknende. Man mottar maksimalt lommepenger/lønn på 3500 i måneder, men kan få andre utgifter kompensert som bolig, transport o.l.

Avvikling av verneplikten frigjør ressurser

Dersom verneplikten bortfaller er det grunn til å tro at 7500 ungdommer per årskull i gjennomsnitt får inntil ett mer yrkesaktivt år i løpet av livet. I en aldrende befolkning er skatteinntektene og verdiskapningen av dette ikke småtterier for samfunnet. Et profesjonalisert forsvar vil også måtte bruke betydelig mindre ressurser på opplæring, da kompetansen ikke må bygges opp igjen hos soldatene for hvert nye kull.

Verneplikten bidrar til å utjevne klasseforskjeller

Verneplikten gjelder om du er rik eller fattig, om du har foreldre med innvandrerbakgrunn eller ei, uavhengig av kjønn, fullført videregående, religion eller politisk ståsted. At ungdommer med ulik bakgrunn løfter tungt sammen for noe som er større enn seg selv skaper samhold og bygger nettverk på tvers av ulikhetene mellom dem. Det er Forsvaret sin oppgave å sikre representasjon, og å sørge for at faktorer slik som de ovennevnte ikke spiller inn på sesjon. Dersom verneplikten skulle bortfalle har vi ingen garanti for at rekruttbasen kommer til å være representativ for det mangfoldet vi har blant unge i samfunnet - nær sagt tvert imot. Det er negativt av to grunner. For det første betyr det noe å ha flagget på uniformen. Forsvaret representerer og beskytter alle nordmenn, og alt Forsvaret gjør gjøres av Norge. Derfor er forsvarer også vårt ansikt. Det er negativt om det ansiktet preges av over- og underrepresentasjon på en eller annen måte. For det andre sikrer verneplikten at forsvarer ikke blir verken en brems eller boost for en spesiell gruppe. Allmenn verneplikt sørger for at sosioøkonomisk bakgrunn ikke er relevant, noe det kan bli dersom man søker selv. Den personlige alternativkostnaden ved et år i Forsvaret kan avgjøre om du søker eller ikke, noe som uproporsjonalt velter både fordelene og ulempene ved det å gjennomføre førstegangstjenesten over på de med dårligere alternativer i sivilsamfunnet. Det kan bidra til å forsterke disse forskjellene.

Verneplikten er en buffer mot maktmisbruk

Det er liten grunn til å tro at det norske forsvarer er tilbøyelig til å misbruke sin posisjon. Allikevel vil alltid verneplikten virke som en buffer mot dette, da en stor andel av

styrkene skal tilbake i sivilsamfunnet etter en relativt kort tjeneste. Soldatene er deg og meg, ikke en profesjonell styrke, noe som styrker båndet og kontaktflaten mellom sivilsamfunnet og Forsvaret på en måte som er umulig å gjenskape ved en profesjonalisert hær.

Endringer i verneplikdens innhold

Fokus på ikke-militær beredskap

Dagens førstegangstjeneste har et naturlig fokus på forsvarsevne mot eventuelle scenarioer der en fremmed makt invaderer eller på annen måte bryter norsk suverenitet. Dette innebærer blant annet at tilnærmet alle rekrutter lærer å bære våpen, og trener på å håndtere militære trusler. Dagens trusselbilde er svært komplekst og i stadig endring, noe vi ser tydelig gjennom fremveksten av cyber som en arena for krigføring, samt at ulike grupper, og ikke stater, i hovedsak er krigførende parter i dagens konflikter. Slike utviklinger innen teknologi og samfunn krever et tilpassningsdyktig forsvar som er i stand til å møte dagens utfordringer. Store satsinger på cyberforsvar og etterretning viser at vi tar disse truslene på alvor.

Dessverre foreligger det likevel en rekke trusler mot infrastruktur, liv og helse som ikke kan tilskrives verken stater eller grupper. Dagens forsvar tar i liten grad stilling til kriser som ingen har regissert. Beredskap omkring pandemier, ekstremvær, oljelekkasjer, og en rekke andre type ulykker og situasjoner som ingen med viten og vilje står bak, ligger i dag utenfor forsvarets ansvarsområde. Dette er sagt med viten om at Forsvaret bistår sivilsamfunnet ved ekstreme hendelser slik som søk og redning ved snøskred, evakuering ved flomvarsel og lignende, men et større offisielt og lovpålagt fokus på ikke-militær beredskap i førstegangstjenesten og verneplikten som sådan kunne vært svært samfunnsnyttig i en uoversiktlig framtid.

Skogbranner, rekordflom, og ekstremvær blir vanligere⁹, og dette er tross alt trusler mot rikets sikkerhet som er mye mer sannsynlige å forvente enn en russisk invasjon. Vi ser også etter i år at en mer globalisert verden gir grunnlag for hurtigspredende sykdommer. Det er flere store fordeler med å innlemme vern mot slike scenarioer inn i den samfunnskontrakten verneplikten er. For det første gir det oss større tilgjengelige mannskaper i møte med krisesituasjoner i form av førstegangstjenestegjørende, ansatte i Forsvaret, samt Heimevernet. Et eksempel på dette kan være at soldater i saniteten får trening i å bistå sivil helsepersonell under en pandemisituasjon tilsvarende den vi står i nå, eller at rekruttperioden inneholder grunnleggende trening i brannslukking i naturen, flomberedskap, håndtering av forurensningsulykker, søk og redning til havs og fjells, alt ettersom hvor man er stasjonert. En andre fordel ved en slik utvidelse av verneplikten er at vi hever kunnskapen i sivilbefolkningen rundt beredskap og samfunnssikkerhet. Ved et større fokus på ikke-militær beredskap hever vi kompetansen på dette området som vernepliktige tar med seg tilbake til sivilsamfunnet etter endt førstegangstjeneste.

Ulempene med dette er hovedsakelig at det kan flytte fokus fra den oppgaven Forsvaret nå står med - å forsvare landet vårt mot militære trusler. Dersom Forsvaret skal bistå med å sikre trygghet også imot ekstremvær, pandemier og ulykker uten å svekke den militære forsvarsevnen trenger de mer ressurser, og flere vernepliktige til å gjennomføre tjeneste.

---

⁹ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/SREX-Chap3_FINAL-1.pdf

Tjeneste med ikke-volds vei

De sivile beredskaps- og krisehåndteringsoppgavene Forsvaret gjennomfører i dag tilfaller først og fremst Sivilforsvaret og Heimevernet. Disse kunne i større grad blitt støttet opp om i slike oppgaver av egne kompanier med førstegangstjenestegjørende i Forsvaret med hovedoppgave å verne sivilbefolkningen mot disse typene ikke-militære trusler. Dette vil svare til en førstegangstjeneste hvor rekruttene ikke lærer å bruke våpen, slik at man kan søke dit dersom man ikke ønsker en tradisjonell militærtjeneste, av samvittighetsårsaker eller andre grunner. Fokuset er allikevel vern - ikke siviltjeneste - men da mot trusler som ikke bekjempes med vold. Treningen vil naturligvis inkludere konflikthåndtering og sikkerhetsoppdrag, men da med fokus på diplomati, evakuering og andre deler av konflikthåndteringen som ikke er kampoppdrag. En slik gruppe burde også trenes i matproduksjon og matsikkerhet, noe som er essensielt i et krigs- eller krisescenario. Fokuset på beredskap og matproduksjon burde være lokalt i karakter, og må sees i sammenheng med vårt ønske om å rekruttere flere til tjeneste i egen region. Det gir mest mening å trene på flomhåndtering dersom man er bosatt i en region der flom er en reell trussel, og bevaring av matsikkerhet i nord krever helt ulik kompetanse enn matsikkerhet i sør. En siste fordel med en ikke-volds-tjeneste er at den underbygger aspektet om at verneplikten nettopp er en plikt, og at man dermed kan gjøre sin plikt selv om vold er uforenelig med ens verdenssyn, religion eller ideologi.

Igien vil dette være kostbart å gjennomføre, og selv om en slik førstegangstjeneste kan styrke den sivile beredskapsteften betraktelig, overlater vi den til en organisasjon, Forsvaret, som først og fremst har kompetanse på helt andre områder. Det kan godt tenkes at de ikke har en riktig organisasjonsstruktur for å være de vi ser til for å løse disse typene oppdrag. Og selv om førstegangstjenestegjørende i en slik tjeneste også vil være nødt til å gjennomføre repetisjonstjeneste, og noen vil gå inn i Heimevernet, vil en stor del av vår frontlinje mot naturkatastrofer være nybegynnere som mest sannsynlig aldri har utført slike oppdrag før. Dette gjelder for så vidt det tradisjonelle Forsvaret også. Det er allikevel viktig å peke på at denne typen tjenestegjørende i stor grad vil være supplerende til et profesjonelt system som en støtte. Ingen forventer at disse kompaniene alene skulle taklet et sykdomsutbrudd eller en skogbrann.

Spesialisering for utenlandsoppdrag

Et visst antall av de rekruttene som gikk inn i førstegangstjenesten i høst vil havne i program der ferdighetene de trener på spisser dem inn til videreutdanning med mål om å utdanne spesialsoldater. Ikke alle, men mange av disse spesialsoldatene vil først og fremst jobbe med utenlandsoppdrag i konflikter utenfor NATO-land. Dette gjør Norge og Forsvaret helt frivillig. Det er ingen som ikke er motiverte for det som havner i disse programmene. Verneplikten er en plikt og rett til å *forsvare Norge*, noe førstegangstjenesten burde reflektere. I lys av dette virker det rart å bruke av ressursen vernepliktige til å rekruttere til og begynne utdanning av soldater spesialisert for utenlandsoppdrag. Denne typen rekruttering kan foregå frivillig *etter* en gjennomført førstegangstjeneste hvor treningen har hatt som fokus å forsvare rikets sikkerhet. Allikevel kan man argumentere for at utenlandsoppdragene Norge deltar i er med på å bevare rikets sikkerhet, men dette er en het faglig debatt med rapporter som peker i alle retninger. Det vi kan være sikre på er at Norge kan bidra sikkerhetspolitisk utenfor NATO-land, og at rekrutteringsgrunnlaget vil svekkes, og utdanningskostnadene økes, dersom førstegangstjenesten ikke kan benyttes til grunntrening for denne typen aktiviteter. Det kan også argumenteres for at disse egenskapene er nyttige for Forsvaret å ha i et okkupasjonsscenario, nettopp fordi frigjøringskamp da vil foregå i

fiendtlig territorium.

Kort om det økonomiske aspektet

Det har ikke lyktes utvalget å finne oppdaterte tall for hva en førstegangstjenestegjørende koster Forsvaret, men tall fra 2013 viste at det da lå mellom 300.000 og 600.000 kroner per hode.¹⁰ Dette kan ha økt eller falt noe utover inflasjon, men mest sannsynlig ikke dramatisk. Derfor kan vi tenke oss at kostnaden per år for hver til vi tar inn i førstegangstjenesten ligger et sted mellom 350.000 og 700.000 (tall fra 2013 omgjort til 2020-kroner). I tillegg til dette kommer de eventuelle merkostnadene av å opprette nye arbeidsoppgaver for Forsvaret (f.eks. nye kompanier), i form av både ansettelser, materiell og systemutvikling. Dette er ikke små poster over et statsbudsjett, og vi må tenke nøye over hva vi kan oppnå i andre sektorer i stedet for å øke forsvarsbudsjettet.

En sersjant i Forsvaret har en medianlønn på 520 000 i året¹¹, noe som ligger nære kostnaden av en vernepliktig. Det er rimelig å anta at eventuelle ansatte soldater i Forsvaret uten befalsutdanning vil ha et lavere lønnsnivå. Forskjellen er at en ansatt soldat er operativ hele tida, mens førstegangstjenestegjørende bruker store deler av tjenesten på opplæring, naturlig nok. Derfor vil det å ha en ansatt operativ styrke med lik forsvarsevne som dagens styrke av vernepliktige være mindre kostbart. Dette forutsetter at man ikke rører Heimevernsmodellen. Å skulle regne Heimevernets bidrag til forsvarsevnen om til normale ansettelser er utenfor utvalgets forsvarstekniske kunnskapsnivå, og utvalget har ikke lyktes med å innhente nok informasjon om reformkostnadene knyttet til dette på en sånn måte at vi kan trekke velinformerte konklusjoner. Vi står likevel på trygg grunn hvis vi hevder at omstillingen blir dyr, men at det nok finnes mer kostnadseffektive måter å forsvare landet på enn dagens modell, og at profesjonalisering av Forsvaret kan være mer kostnadseffektivt. Når det gjelder utgifter til Forsvar over statsbudsjettet har NATO et mål om at alle medlemsland skal bruke 2% av BNP på forsvar innen 2024. Det har Norge forpliktet seg til. Derfor er det ikke svært relevant å snakke om at vi kan spare penger på profesjonalisering av Forsvaret. På den annen side kan man diskutere om det burde være aktuelt for MDG å levere på denne forpliktelsen.

Drøfting av punkter ikke relatert til verdispørsmålet om verneplikten

Samtidig som resolusjonen tar for seg hovedspørsmålet: "Hvordan skal verneplikten se ut i fremtiden?" har utvalget kommet frem til noen punkter angående verneplikten og dens innhold som kan voteres over uavhengig av hvilke alternativer vi velger omkring førstegangstjenestens form. Punktene som går på seksualitetsmangfold, livssynsnytralitet, mobbing og trakassering, og kjønnsbalanse anser utvalget som unødvendige å drøfte i detalj. Noen av punktene som utvalget har kommet frem til krever derimot en redegjørelse og drøfting er kommentert under:

Førstegangstjenestegjørendes arbeidsbelastning skal reduseres til et nivå som er i henhold til Forsvarets arbeidstidsbestemmelser for vernepliktige.

---

¹⁰ <https://www.aftenposten.no/norge/i/7I9R9/disse-soldatene-koster-rundt-en-halv-million>

¹¹ https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/ansatt_i_forsvaret

Antall mannskaper i Forsvaret svarer ikke til oppdraget som organisasjonen er satt til å løse og det går ut over førstegangstjenestegjørende. I de senere årene er det utviklet en tendens til at vernepliktige på døgnkontinuerlig bemanning og i operative stillinger har kontinuerlig høy arbeidsbelastning.¹² Det går utover annen soldatutdanning, muligheten til å benytte seg av velferdstilbud og vanskeliggjør å gjennomføre den militære fysiske treningen vernepliktige har krav på. Dette punktet presiserer at eksisterende bestemmelser skal følges og stiller et tydelig politisk krav til alle avdelinger i Forsvaret om at arbeidsbelastningen skal være rimelig.

Forsvaret må følge opp tiltak satt inn for å bekjempe mobbing og seksuell trakassering og jobbe for at det blir enklere for ikke-binære og skeive å tjenestegjøre.

I 2018 gjennomførte Forsvaret en undersøkelse for å avdekke omfanget av mobbing og seksuell trakassering og resultatene fra testen¹³ viste at det forekommer mobbing, seksuell trakassering og voldtekt blant vernepliktige og ansatte i forsvaret. Det er nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering i etaten og i etterkant av undersøkelsen ble det nedsatt en kjernegruppe som utarbeidet 9 konkrete tiltak for å forhindre at uønsket atferd forekommer. Tiltakene omhandlet regelverk, varslingskanaler, ny MOST-undersøkelse, og kommunikasjon samt ansettelse av en prosjektoffiser (en ansvarlig) som skal koordinere og implementere tiltakene i Forsvaret¹⁴. Første del av punktet ovenfor presiserer at tiltakene mot mobbing og seksuell trakassering må følges opp og siste del av punktet etterlyser mer arbeid mot å forenkle det å tjenestegjøre som ikke-binær og skeiv. Det oppleves at forsvaret ikke har hatt et stort fokus på å gjøre det enklere for mennesker som er ikke-binær og skeiv til å tjenestegjøre og dette etterlyser vi her.

Opprettholde og tydeliggjøre Tillitsvalgtordningen i Forsvaret sin plass i organisasjonen og sikre at alle vernepliktige kjenner til sine rettigheter og plikter.

Ungdommer inne til førstegangstjeneste har muligheter til å søke om å få dekket faste utgifter som husleie, strøm, forsikringer, avgifter og får 7 gratis hjemreiser i året. Vernepliktige har krav på 2 timer fysisk aktivitet i uken og skal ha muligheten til å ta opp fag fra videregående, samt få stipend til kurs relevant for videre arbeid i det sivile og bøker. Man har krav på å alltid få tilbud om / ha tilgang til gratis lege og tannlege, dekket nødvendige legemidler, ha tydelige stillingsbeskrivelser, få tjenesteuttalelser, dimisjonsgodtgjørelser (penger ved endt tjeneste), støtte fra NAV etter dimisjon og mer. Det er ikke alle som har informasjon om rettighetene de har som vernepliktige og mye av informasjonen omkring disse rettighetene går gjennom de lokale tillitsvalgte - som er en del av tillitsvalgtordningen i Forsvaret.

Tillitsvalgtordningen er laget av og for soldater som er inne til førstegangstjeneste, "med et mål om bedre samarbeid for en bedre tjenestehverdag". Den består av soldater inne til førstegangstjenesten og den

¹² <https://forsvaretsforum.no/debatt-menigesmening/meniges-mening-hoy-arbeidsbelastning/111338>

¹³ <https://forsvaret.no/presse/most-tall-fra-grenene>

¹⁴ Tiltakene kan leses i sin helhet her: https://forsvaret.no/aktuelt/tiltak_most.

militære og politiske ledelsen i Forsvaret. Det er en tillitsvalgt i alle avdelinger i Forsvaret, og har et Vernepliktsråd som jobber på et nasjonalt nivå.

Med punktet tydeliggjør man at ikke all informasjon om rettigheter og plikter burde gå gjennom en lokal tillitsvalgt eller være på enkeltindividets søken etter informasjon på egenhånd. Vi ønsker at enhver soldat skal få en innføring i hva de har krav på samtidig som de blir underrettet om det de er pliktige til å gjøre.

Rekruttperioden skal muliggjøre selvrefleksjon hos den enkelte soldat omkring holdninger til våpen, tanker rundt det å ta et liv og realitetene i en militær konflikt.

og

Forsvaret må tydeligere fremheve i sine promoteringer hva det innebærer for den enkelte å avtjene verneplikten og øke bevisstheten rundt forventningene og oppgavene til den enkelte soldat.

I september i år skrev NRK om Hanne Elgåen, som måtte dra hjem fra Forsvaret.¹⁵ Hanne var høyst motivert til å tjenestegjøre i Forsvaret og ble overrasket over at opplevelsen av å bære våpen skulle være så vanskelig. Hun mener at "Forsvaret blir litt romantisert" og at det ikke blir snakket nok om våpen og hva man til syvende og sist er der for. Nettopp for denne grunnen utviklet to tidligere troppsjefer, Syver Eskestrand og Atle Langeby, en metode i 2015 for å bringe verdier på banen tidlig i løpet for rekruttene.¹⁶

"De syntes nemlig at Hæren manglet et godt opplegg for verdier og mentalitet i førstegangstjenesten. Samtidig hadde de fått høre at det ikke var lurt å snakke om det å ta liv fordi det førte til mange reaksjoner. Denne holdningen var de to troppssjefene uenige i."

Forsvaret blir ofte omtalt litt som et friskt avbrekk mellom studier, eller som et alternativt folkehøgskoleår. Det at promoteringene deres ikke reflekterer, og i noen tilfeller (som med Hanne) er det et såpass stort mellomrom mellom inntrykket av Forsvaret og realiteten at den tjenestegjørende finner ut at de ikke er tjenestedyktige likevel. Mye tid går tapt for individet ved å finne ut av det så sent, og en mer realistisk fremstilling av opplegget underveis i uttaksprosessen kan kanskje minske sjansene for at dette skal skje med rekruttene. Samtidig er det ikke å legge til skjul på at Forsvaret trenger å gjøre seg litt attraktive for at ungdom skal vurdere å bli med.

Videoreklamene til Forsvaret er prisbelønnede. En prisutdeling sier dette om snutten *Fantastiske ingenting*¹⁷:

---

¹⁵ <https://www.nrk.no/norge/hanne-20-matte-reise-hjem-fra-forstegangstjenesten-etter-tre-uker-1.15122781>

¹⁶ <https://www.nrk.no/norge/hanne-20-matte-reise-hjem-fra-forstegangstjenesten-etter-tre-uker-1.15122781>

¹⁷ <https://kampanje.com/reklame/2018/12/forsvaret-far-solfisk-for-fantastiske-inging/>

“De siste årene har Forsvaret levert kommunikasjon av høy klasse. Årets film henvender seg både til opinionen og til «våre beste unge folk» som skal rekrutteres. Det er tøffe og nydelig filmete action-scener som helt sikkert får mang en 17-18-åring til å vurdere Forsvaret”.

På sesjon blir de potensielle rekruttene plassert i stoler med disse filmene snurrende foran dem, før de skal bli testet og blant annet oppgi motivasjonen deres til å ta del i Forsvaret. Det er noe vi bør sette spørsmålstegn ved, fordi såpass følelsesladde reklameringer kan gjøre det vanskeligere for ungdom å ta et gjennomtenkt og objektivt standpunkt til Forsvaret selv, og at reklamene ikke minner særlig om det Forsvaret er til for.

Spørsmål til diskusjon:

- Ønsker vi å bruke mer penger på forsvaret og førstegangstjenestegjørende?
- Er det lurt, og nødvendig, å gi Forsvaret ikke-militære oppgaver?
- Vil vi at verneplikten skal omfatte mer og flere? Å sikre ikke bare plikten til tjeneste, men retten til å avtjene den plikten?
- Er det forsvarets oppdrag å oppdra ungdommer til å ikke diskriminere, trakassere og være åpen for andre religioner, seksualitet og væremåter? Faller det under barneoppdragelse, skoleverk osv.?
- Forsvaret er ikke folkevalgt. Bør de få bestemme hvor mange som skal inn?
- Hvis Forsvaret hadde alle mulige ressurser, hvordan ville de organisert seg? Hvor mange ville de hatt inn, hvor lenge?
- Hvordan markedsfører Forsvaret seg for potensielle tjenestedyktige? Er det en korrekt fremstilling? Er det etisk? Skaper Forsvaret et romantisert bilde av våpen?
- Kan Forsvaret utdanne til mer generell beredskap? Kan sanitetssoldater hjelpe til i en pandemi?
- Er det nødvendig med et ikke-voldskompani når man i dag kan nekte av samvittighetsårsaker? Styrker, eller svekker dette verneplikten?

Saksbehandlers konklusjon

Endring i verneplikten omfang:

Alternativer:

A.   **Anbefales av utvalget**

A1) Grønn Ungdom er positive til verneplikten, og ønsker å holde fast på dagens form der Forsvarets behov bestemmer antall vernepliktige som kalles inn til førstegangstjeneste.

*A2) Grønn Ungdom ser verdien av verneplikten, og ønsker å holde fast på dagens form der Forsvarets behov bestemmer antall vernepliktige som kalles inn til førstegangstjeneste.
(Utvalgets anbefaling)*

A3) Grønn Ungdom vil beholde verneplikten slik den er i dag, uten å øke antallet som tas inn i førstegangstjenesten.

- B. Grønn Ungdom er positive til verneplikten og mener Forsvaret burde innkalle flere til førstegangstjenesten.
- C. Grønn Ungdom vil ikke avvikle verneplikten, men ønsker en reduksjon i omfanget.
- D. Grønn Ungdom er negative til verneplikten og mener den burde avvikles.

Endringer i verneplikstens innhold:

Alternativer:

X) Anbefales av utvalget

Grønn Ungdom ønsker følgende endringer i verneplikstens innhold:

- (X1) Innsats i vern mot og håndtering av ikke-militære kriser spesifiseres som en del av verneplikten gjennom Forsvarets ni oppdrag. **(Utvalgets anbefaling)**
- (X2) Forsvaret setter opp en egen avdeling til forsvar av infrastruktur, liv og helse mot ikke-militære trusler. **(Anbefales IKKE av utvalget)**
- (X3) Det opprettes egne kompanier hvor de tjenestegjørende trenes i ikke-voldelig konflikt- og krisehåndtering med fokus på diplomati, evakuering og sivilt beredskap, derunder også matsikkerhet og matproduksjon. **(Utvalgets anbefaling)**
- (X4) Førstegangstjenesten skal brukes til å styrke beredskaps- og forsvarsevnen, ikke til å påbegynne en spesialisering for utenlandsoppdrag. **(Utvalgets anbefaling)**

Y)

Grønn Ungdom ønsker ingen endringer i verneplikstens innhold.

Forslag til vedtak:

F1: Den politiske uttalelsen "Verneplikten i 2020" innstilles til landsstyret slik den foreligger.

Vedlegg:

- Verneplikten i 2020
- Vernepliktrådets innspill til Grønn Ungdom

Med vennlig hilsen, på vegne av det politiske utvalget for fred, forsvar og migrasjon,

Teodor Bruu,
talsperson

Oslo, 8. oktober 2020

Eirik Toressønn Myrvold,
utvalgsleder

Oslo, 8. oktober 2020

VERNEPLIKTEN I 2020

Hvert år tjenestegjør rundt 7 500 norske ungdommer i Forsvaret. Førstegangstjenesten bidrar med umistelig arbeidskraft for å sikre nasjonal forsvarsevne. Forsvarets yteevne og kapasitet er et resultat av en kollektiv innsats blant alle soldater, og førstegangstjenestegjørende spiller en stor rolle i det arbeidet. Ungdommer i førstegangstjenesten er samfunnets øyne inn i Forsvaret og erfaringer tilegnet i løpet av tjenesten setter standarden for hvilke holdninger den enkelte har til organisasjonen. Verneplikten er en buffer mot maktmisbruk, et ulikhetsutjevneende tiltak, og ikke minst en populær ordning blant vernepliktige - noe motivasjonstallene viser. Samtidig ligger det et handlingsrom i hvordan vi burde definere verneplikten. Truslene mot sikkerheten er ikke de samme som under den kalde krigen, og det må reflekteres i verneplikten. En rekke andre type katastrofer og kriser enn krig kan ramme oss, og dette burde også Forsvaret ha som ansvarsområde. I tillegg vil det selv i en krigssituasjon være behov for sikkerhetsoppdrag som ikke krever våpen. Derfor burde det legges til rette for tjenesteformer der vernepliktige lærer mer, eller noe helt annet enn tradisjonelt militært forsvar. I tillegg burde styrken av førstegangstjenestegjørende benyttes til faktisk vern av rikets sikkerhet, og ikke til å legge grunnlaget for utdanning av spesialsoldater til tjeneste på NATO-oppdrag i utlandet.

Grønn Ungdoms verdimeslige standpunkt til verneplikten og førstegangstjenesten:

Grønn Ungdom ser verdien av verneplikten, og ønsker å holde fast på dagens form der Forsvarets behov bestemmer antall vernepliktige som kalles inn til førstegangstjeneste. I tillegg ønsker Grønn Ungdom følgende endringer i vernepliktens innhold:

- *Innsats i vern mot og håndtering av ikke-militære kriser spesifiseres som en del av verneplikten gjennom Forsvarets ni oppdrag.*

- *Det opprettes egne kompanier hvor de tjenestegjørende trenes i ikke-voldelig konflikt- og krisehåndtering med fokus på diplomati, evakuering, og sivilt beredskap, derunder også matsikkerhet og matproduksjon.*
- *Førstegangstjenesten skal brukes til å styrke beredskaps- og forsvarsevnen, ikke til å påbegynne en spesialisering for utenlandsoppdrag.*

I tillegg vil Grønn Ungdom:

- *Vurdere religionens plass i tjeneste og utrede hvordan Forsvaret kan bli livssynsnøytralt. Ansette flere felthumanister, feltimamer og andre som ivaretar de religioner og livssyn de tjenestegjørende tilhører.*
- *Førstegangstjenestegjørendes arbeidsbelastning skal reduseres til et nivå som er i henhold til Forsvarets arbeidstidsbestemmelser for vernepliktige.*
- *Fokusere på rekruttering av kvinner til førstegangstjenesten og sette inn tiltak for å øke andelen kvinner som er militært tilsatt.*
- *Forsvaret skal i større grad kalle inn ungdommer til førstegangstjeneste på steder i nærhet til sin egen region.*
- *Forsvaret må følge opp tiltak satt inn for å bekjempe mobbing og seksuell trakassering og jobbe for at det blir enklere for ikke-binære og skeive å tjenestegjøre.*
- *Opprettholde og styrke Tillitsvalgtordningen i Forsvaret og sikre at alle vernepliktige kjenner til sine rettigheter og plikter.*
- *Sørge for at vernepliktsperioden i størst mulig grad, uten å svekke forsvarsevnen, skal følge undervisningsåret (høst til sommer).*
- *Rekruttperioden skal muliggjøre selvrefleksjon hos den enkelte soldat omkring holdninger til våpen, tanker rundt det å ta et liv og realitetene i en militær konflikt.*
- *Forsvaret må tydeligere fremheve i sine promoteringer hva det innebærer for den enkelte å avtjene verneplikten og øke bevisstheten rundt forventningene og oppgavene til den enkelte soldat.*

Vår saksbehandler

Visespesialist Riise, Anniken Strønen, annriise@mil.no
+47 23 09 72 46, 489 54 570

Vår dato

2020-08-21

Vår referanse

2020/1794/FORSVARET/VPR/ASR

Tidligere dato

Tidligere referanse

Til
Grønn Ungdom

Kopi til
FST

Innspill til Planprogram for Grønn Ungdom

Bakgrunn

Tillitsvalgtordningen i Forsvaret (TVO) sender inn sitt høringsinnspill til partiprogrammet til Grønn Ungdom.

Drøfting

TVO mener at stortinget må:

1. Øke antall vernepliktige og ansatte i Forsvaret.
2. Bevilge midler til eiendom, bygg og materiell proporsjonelt med personellveksten.
3. Videreføre standard 12 måneders førstegangstjeneste med eventuell forlengelse basert på frivillighet.
4. Bevilge mer midler til velferd og utdanningstilbud for å sikre god soldativaretagelse.
5. Bevilge midler til mer utstyr og personlig bekledning og utrustning (PBU) som er kjønnsnøytralt og tilpasset dagens Forsvar.
6. Få objektiv undervisning om verneplikten og Forsvaret inn i pensum til grunnskolen.

TVO omtaler vernepliktige inne til tjeneste som soldater

Personell

TVO ser i dag at volumet på personell ikke er forenelig med oppdraget som skal løses. Dette resulterer i perioder med høy arbeidsbelastning og brudd på arbeidstidsbestemmelser. Gjennom vårt virke registrerer vi at det gjentatte ganger eller periodevis er for få soldater og ansatte ved avdelinger. Den høye arbeidsbelastningen går på bekostning av soldatenes hvile, trivsel og

utdanning, samtidig som det svekker operativ evne. TVO mener Forsvaret trenger en økning av antall soldater og ansatte for å løse Forsvarets oppgaver.

Differensiert tjenestelengde

I Landmaktproposisjonen av 2017 blir det lagt opp til at visse avdelinger og stillinger skal ha 16 måneders førstegangstjeneste som utgangspunkt. TVO frykter at dette kan føre til at man blir mer fleksibel på hvor mye av den 19 måneder lange tjenestetiden som skal brukes til førstegangstjeneste. Uansett lengde på førstegangstjenesten vil dette medføre et betydelig større inngrep i den enkeltes liv.

Førstegangstjenesten er i dag vanligvis 12 måneder lang. Ved innkalling må man sannsynligvis utsette studie eller jobb med ett til to år. Mange soldater opplever denne tiden som lang, og TVO ser mange ulemper med å utvide førstegangstjenestens opprinnelige lengde. Førstegangstjenesten er den mest inngripende plikten som pålegges norske statsborgere. Vi mener at all tjeneste ut over 12 måneder skal være frivillig og kompensert ved økonomiske og tjenstlige goder.

Velferdstjenesten

Velferdstjenesten i Forsvaret er viktig for den helhetlige ivaretagelsen av soldatene, og under Korona-pandemien har det vært enda viktigere. Det er essensielt at velferdstjenesten har nok ressurser og et godt tilbud innenfor sosial-, fritids- og kulturfaglig arbeid. Velferdstjenesten har ved gjentatte anledninger blitt utsatt for nedskjæringer, tross anbefalinger mot dette. Velferden skal sørge for tillit, trygghet, trivsel og tilhørighet, men om dette skal oppnås må velferdstjenesten ha nok personell og ressurser. Velferdstjenesten er ikke bare viktig for soldatenes rekreasjon og fritid, men spiller også en essensiell rolle i soldatenes samvær og miljø. Et av hovedmålene til velferdstjenesten er at soldatene skal støttes gjennom aktiv forebygging og målrettede tiltak for å unngå negative situasjoner, dårlige holdninger eller negativ kulturell utvikling.

Mangfold i Forsvaret

Forsvaret skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet. Dette inkluderer blant annet kjønns- og seksualitetsmangfoldet. Forsvaret må være en organisasjon der man trygt kan være åpen om hvem man er. Det trengs økt kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfoldet for å sikre at Forsvaret oppleves som et godt sted å være for alle ansatte og tjenestepliktige. TVO mener at Forsvaret må sette tydeligere rammer for hvordan et kollegialt arbeidsmiljø skal være.

Eiendom, bygg og anlegg

Flere år med ulike politiske ambisjonsnivå har rammet Forsvarets eiendom, bygg og anlegg (EBA) hardt. Store deler av dagens EBA er gammelt eller nedslitt. Belastningen på byggene er stor, grunnet militær og operativ virksomhet. Det er også store mangler på kapasiteten på dagens EBA. Dette gjelder både på kaserner for vernepliktige, treningsrom, velferdslokaler ol. Ved

en eventuell økning av antall vernepliktige må etterslepet tas igjen, samtidig som EBA må styrkes i takt med økningen.

Karriereveiledning

Soldatene tilbud om karriereveiledning ved tjenestested forsvant i 2016 med nedleggelsen av Forsvarets kompetanse- og utdanningscenter (Fokus). Forsvarsdepartementet kom da med lovnader om at dette tilbudet skulle ivareta av det offentlige tilbudet. Dette er ikke blitt en realitet. Ettersom soldatene er på et punkt mellom videregående skole og videre studier eller karriere, er behovet for karriereveiledning stort. TVO mener derfor at Forsvaret må gi soldatene et tilbud om karriereveiledning.

Kunnskap om Forsvaret og verneplikt i skolen

Til tross for at verneplikten omfatter alle menn og kvinner født etter 1997, er det lite kunnskap om Forsvaret og verneplikten blant befolkningen. Elever i grunnskolen og videregående lærer heller ikke om Forsvaret og omfanget av verneplikten. TVO ser derfor på det som uansvarlig at Norge, som er et av få land med allmenn verneplikt, bare gir informasjon om Forsvaret og verneplikten når det skal rekrutteres til tjeneste. TVO mener skoleverket må ta for seg verneplikten og Forsvaret.

Konklusjon

VPR oversender med dette sine innspill til høringsutkastet til Grønn ungdom som en del av deres høring for nytt partiprogram.

Med vennlig hilsen

Knut Ringen
Underdirektør
Sjef TVO/VPR

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær
Dato 07.10.20
Saksnr SST-18-20-208

grønn
ungdom

ANTIRASISTISK PLATTFORM

Til saksgangen

Det kommer et betydelig lengre og bedre saksframlegg til landsstyret (dersom saken blir innstilt). Dette saksframlegget har hovedfokus på de mest kontroversielle punktene.

Samehat og samiske rettigheter

Det står mye bra i programutkastet, og en del av det er knabbet hit.

Samisk rettighetskamp dreier seg i dag stort sett om fire hovedting:

1. **Landkonflikter og rett til beitemark.** Dette kommer opp under utbygging av vindkraftverk, tog (Nord-Norge-banen for eksempel), og at samer blir nektet tilgang til tradisjonelle ressurser, som Tanaelva.
2. **Samisk språk.** Det samiskspråklige undervisningstilbudet for barn er veldig varierende, og enkelte kommuner tilbyr ikke samiskspråklig undervisning til samiske barn fordi de mangler lærerressurser. (Det er selvsagt like ulovlig som å ikke tilby matte-undervisning fordi man mangler mattelærere, og bør behandles tilsvarende.) I tillegg kreves det god og forutsigbar finansiering av samiske språk- og kulturtiltak.
3. **Politisk representasjon og selvbestemmelse.**
- 4.

Grønn Ungdom vil:

- Sikre samisk tilgang til tradisjonelle naturområder og -ressurser, slik som Tanaelva og reinbeiteområder.
- Veie samiske hensyn svært tungt ved utvikling av infrastrukturprosjekter.
- Styrke reindrifta, samtidig som vi sikrer god dyrevelferd og forvaltning av beiteområder.
- Innføre en ordning med samiske permanente observatører i Stortinget.
- Gjøre samefolkets dag, 6. februar, til offisiell fridag i Norge.

- Gi grunnleggende innføring i samisk som del av norskundervisningen for alle skolebarn.
- Opprette en ny spesialgruppe mot hatkriminalitet ved et politidistrikt i Nord-Norge, med særlig fokus på hatkriminalitet mot samer.
- Endre lovverket, slik at offentlige arbeidsgivere i samiske språkområder får rett til å kreve samisk språkkompetanse ved ansettelse.
- Styrke og lovfeste Sametingets rolle og konsultasjonsordningen mellom Sametinget og staten.
- Øke støtten til oversettelse og produksjon av samiskspråklig film, litteratur og annen kultur, særlig for barn og unge.
- Sikre retten til samiskspråklig undervisning, og bidra med statlig finansiering til kommunene dette gjelder. Kommuner som ikke overholder elevens rett til samiskspråklig undervisning må bøtelegges for brudd på opplæringsloven.
- Styrke ordningen med samiske veivisere.
- Støtte forskning og formidling av samisk historie, språk og kultur i universiteter, museer og kulturinstitusjoner.
- Arbeide for å styrke samisk språk, med særlig fokus på sørsamisk, lulesamisk, skoltesamisk, umesamisk og pitesamisk.

Det mest spicy punktet her er kanskje å opprette en permanent observatørordning i Stortinget. New Zealand har en ordning der urbefolkningen (maori) har syv reserverte plasser i parlamentet, men disse er fulle representantplasser, ikke observatører. Sametinget har allerede en viktig funksjon som rådgivende organ for Stortinget, men en observatørordning vil gi samiske observatører talerett i alle Stortingets saker.

Antisemittisme

Grønn Ungdom vil:

- **Alternativ A:** Forby Holocaust-benektelse.
Alternativ B: Stryke punktet
- Innføre et obligatorisk besøk i en synagoge i løpet av grunnskolen, for elever i områder der dette er geografisk mulig. I områder der dette ikke lar seg gjennomføre av praktiske årsaker, skal alle skoleklasser få besøk av en jødisk veiviser eller representant fra det norsk-jødiske samfunnet i løpet av grunnskolen.
- Slå svært hardt ned på antisemittiske ytringer og skjellsord. Bruk av «jøde» som skjellsord i norsk skole skal alltid føre til en sterk formell sanksjon.
- Alltid motarbeide og protestere mot ytringer som påfører norske jøder, eller den jødiske befolkningen i verden som helhet, et særlig ansvar for staten Israels handlinger eller politikk.

Det mest kontroversielle punktet her er å forby Holocaust-benektelse. Dette er noe seksten europeiske land har forbud mot, men Norge er ikke et av dem. Det finnes gode argumenter både for og mot å forby Holocaust-benektelse.

Argumenter for:

- Det er knapt tidsvitner igjen etter Holocaust, så benektelse blir farligere og farligere
- Holocaust-benektelse forpester det offentlige rom og bidrar til konspirasjonsteorier
- Holocaust-benektelse er et hån mot ofrene og deres etterkommere
- Teorien om at «troll sprekker i sola», altså at å tillate ekstreme meninger i den offentlige diskursen gjør at de blir mindre populære, har vist seg å være lite troverdig

Argumenter mot:

- Et forbud kan gi antisemitter vann på mølla
- Ytringsfriheten skal stå sterkt, og Holocaust-benektelse er ikke i seg selv en oppfordring til vold
- I verste fall risikerer vi at et forbud gjør folk *mer* skeptiske til om Holocaust fant sted. «Hvorfor er det ikke lov å stille spørsmål ved det, en gang?»

Saksbehandler vurderte også å ta stilling til kosher-slakt og omskjæring av guttebarn. Innspillene fra høstleir var tydelige på at dette ikke var ønsket (men det kan selvfølgelig diskuteres). Uansett bør vi vurdere hva vi gjør dersom det kommer endringsforslag som dreier seg om disse feltene, på LS eller eventuelt LM.

Kosher-slakt

Kosher-slaktet kjøtt krever slaktemetoder der dyret får skåret over halspulsåren uten bedøvelse. Dette har vært forbudt i Norge siden 1930, og er i dag forbudt i noen få andre land også, men det er tillatt å importere. Det mosaiske trossamfunn i Norge ønsker at kosher-slakt skal legaliseres.

Som et argument for legalisering kan nevnes at det er tillatt i Norge for samer å slakte rein med krumkniv uten bedøvelse, med begrunnelse i at dette anses som kulturelt viktig, og at Norge har en utbredt jaktkultur der man heller ikke krever bedøvelse når man dreper dyr. Som motargument er det selvfølgelig dyrevernmessig på ingen måte bra å slakte dyr uten bedøvelse.

Omskjæring av gutter

Ingen land i verden har hittil forbudt omskjæring av gutter, heller ikke Norge. Saksbehandler mener personlig at det er viktig at omskjæring av gutter ikke forbyes, selv om det er et medisinsk unødvendig inngrep på små barn, fordi det i praksis vil gjøre det umulig å være praktiserende jøde i Norge. Imidlertid har saksbehandler landet på at vi ikke bør nevne det i plattformen, verken den ene eller andre veien.

Muslimhat

Her er det veldig få punkter! Det er delvis fordi regjeringen svært nylig kom med en handlingsplan mot muslimhat, som egentlig er ganske bra¹⁸. Eventuelt kan vi også liste opp regjeringens foreslåtte punkter enkeltvis.

Saksbehandler vil gjerne ha innspill om hvordan denne delen kan utvides.

Grønn Ungdom vil:

- *Fjerne statsstøtten til Human Rights Service.*
- *Innføre et obligatorisk besøk i en moské i løpet av grunnskolen, for elever i områder der dette er geografisk mulig. I områder der dette ikke lar seg gjennomføre av praktiske årsaker, skal alle skoleklasser få besøk av en muslimsk veiviser eller tilsvarende representant i løpet av grunnskolen.*
- *Støtte opp om tiltakene i regjeringens handlingsplan mot muslimhat.*

Antiziganisme og diskriminering av rom og romanifolk

Grønn Ungdom vil:

- *Opprette et nasjonalt minnesmerke over porajmos (nazistenes folkemord mot romfolk).*
- *At Norge skal være en sterk stemme innad i EØS-samarbeidet for å sikre at rom og romanifolk sine menneskerettigheter ivaretas i Europa.*
- *At Norge skal arbeide innad i EØS og opp mot andre europeiske land for formelle unnskyldninger og oppreisning for rom og romanifolk som har opplevd diskriminering og forsøk på etnisk rensing i Europa, herunder:*
  - *tvangssterilisering*
  - *folkemord*
  - *plassering på spesialskoler uten medisinsk grunnlag*
  - *trakassering, vold og urettmessig deportering fra politiet*
  - *helseplager som følge av blant annet manglende medisinsk oppfølging og giftstoffer i områder reservert for romanifolkleire*
- *Opprette et nasjonalt språksenter for skandoromani og romanés.*

Det er vanskelig å komme opp med konkrete tiltak for å bedre situasjonen for rom og romanifolk i Norge i dag. Én ting vi imidlertid absolutt bør gjøre, er å være en pådriver mot resten av Europa om å vedkjenne og gi oppreisning for de groteske historiske og pågående overgrepene mot Europas rombefolkning.

Siste dokumenterte tvangssterilisering av en romkvinne i Europa fant sted i Tsjekia i 2004. Romkvinner i Storbritannia spontanaborterer dobbelt så ofte som andre britiske kvinner, fordi de bare har fått lov av britiske myndigheter å sette opp leirsteder i

---

18

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b2a6fd21c6a94bae83d5a3425593da30/handlingsplan-mot-diskriminering-av-og-hat-mot-muslimer-2020-2023.pdf>

områder med industrielt og giftig avfall. Halvparten av Europas rombefolkning er analfabeter. Norge kan gjerne lage bråk her.

Kvener og skogfinner

Grønn Ungdom vil:

- Støtte styrkingen av kvensk språk.
- Arbeide for nasjonale sentre for kvensk og skogfinsk språk, kultur og historie.

Fattige tilreisende

Grønn Ungdom vil:

- Sikre tilgang til vann, toaletter og vaskemuligheter for fattige tilreisende i Norge.
- Sikre overnattingssteder for husløse fattige tilreisende og sikre stabil finansiering for ikke-statlige aktører som tilbyr dette.
- Motarbeide alle forsøk på å innføre tiggeforbud.
- Motarbeide alle forsøk på å innføre forbud mot å sove ute.

Arbeid mot rasistisk og nazistisk radikalisering

Grønn Ungdom vil:

- Regulere teknologiselskaper som YouTube, Facebook og Google for å sikre at antisemittiske og rasistiske konspirasjonsteorier ikke spres gjennom selskapets algoritmer.
- Tydeliggjøre i lovverket at å offentlig vise fram et hakekors/swastika utgjør en hatefull ytring og en trussel.
- Videreføre det offentlige arbeidet mot radikalisering.
- Styrke avhopper-/exitprogrammer for mennesker som vil bryte ut av ekstreme miljøer.
- **ALTERNATIV 3:** Klassifisere Den nordiske motstandsbevegelsen som en terrorbevegelse og forby den.
ALTERNATIV 4: Stryke punktet.

Kontroversielt her: både Grøn Ungdom og det demokratiske partiet i USA (!) har gått inn for å klassifisere DNM som en terrorbevegelse. Forrige helg ble en person tilknyttet DNM, som bar kniv, stoppet utenfor Oslos synagoge. Philip Manshaus var også i kontakt med DNM sommeren før han begikk terrorangrepet mot moskeen i Bærum.

Er det riktig å terrorerklære organisasjonen og dermed de facto forby den? DNM bruker voldsretorikk, men har ikke gjennomført åpenbare terrorangrep ennå.

Antirasisme i arbeidsmarkedet

Grønn Ungdom vil:

- Innføre anonyme jobbsøknader i offentlig sektor og arbeide for å gjøre dette til en norm også i det private.
- Kreve at arbeidsgivere i offentlig sektor publiserer en årlig rapport om mangfold på arbeidsplassen sin. Rapporten skal tydeliggjøre hvor stor andel av de ansatte og nyansatte som er minoritetspersoner, og hvordan arbeidsgiveren jobber systematisk med mangfold i sine rekrutteringsprosesser. Det forutsettes at de ansattes personvern ivaretas.

Antirasisme i rettsvesenet

Grønn Ungdom vil:

- Kartlegge bruk av etnisk profilering i politiet.
- Gi støtte til forskningsprosjekter om rasisme i rettsvesenet, og kartlegge i hvilken grad hudfarge, etnisitet og/eller kulturell bakgrunn påvirker domfellelse og straffutmåling.

Antirasisme i skolen

Grønn Ungdom vil:

- Gi støtte til forskningsprosjekter om rasisme i skolen, og kartlegge i hvilken grad hudfarge, etnisitet og/eller kulturell bakgrunn påvirker læreres vurderinger og karaktersetning.
- Arbeide systematisk mot rasisme i skolen, fra førsteklasse. Det må gis støtte til kompetansehevingstiltak for lærere og skoleledere, slik at de er i stand til å gjenkjenne og motarbeide rasistiske strukturer og holdninger i skolevesenet, blant lærere og blant elever.
- Opprette lavterskelordninger der elever kan melde fra anonymt om rasisme.
- **ALTERNATIV 5:** Utrede ordninger for å busse elever i store norske byer til andre skoler enn lokalskolen, for å motarbeide segregering, hvit flukt og nedprioritering av skoler med mange elever med minoritetsbakgrunn.
ALTERNATIV 6: Stryke punktet
- Sikre retten til morsmålsopplæring.

(Veldig) kontroversielt: Bussing! Skolene i Oslo har blitt ekstremt segregerte, mye på grunn av segregering på boligmarkedet. På halvparten av Oslos grunnskoler, er elever med norsk som morsmål i mindretall.

Egentlig er det de bakenforliggende problemene som burde løses, særlig segregering på boligmarkedet og store økonomiske ulikheter, som fører til at familier der foreldrene

ikke har norsk som morsmål blir tvunget til å bosette seg i visse områder av byen. Men dette tar tid, og bussing trekkes fram av enkelte som en god midlertidig (om enn radikal) løsning.

Danmark innførte dette for noen år siden. Forskere har imidlertid konkludert med at «elevene gjør det dårligere sosialt og faglig»¹⁹ etter at ordningen startet. I USA hadde man mye suksess med bussing da raseskillet mellom svarte og hvite skoler skulle oppheves, men USA har jo også en kultur for å bruke skolebuss og mindre tilknytning til nærskolen enn det vi har.

Antirasisme i boligmarkedet

Grønn Ungdom vil:

- *Utrede mulighetene for å anonymisere boligmarkedet, for eksempel slik at utleiery kun får se en mulig leietakers betalingshistorikk og snakke med leietakers referanser, men ikke får vite leietakers identitet før utleier har bestemt seg for å leie ut eller ikke.*
- *Styrke håndhevingen av forbudet mot diskriminering på boligmarkedet.*
- *Kreve at profesjonelle utleiery fører og jevnlig publiserer statistikk over sine leietakere. Av statistikken skal det framgå hvor stor andel av interessenter som er minoritetspersoner og hvor stor andel av leietakere som er minoritetspersoner. Dersom denne statistikken gir grunnlag for å tro at utleier systematisk diskriminerer mot minoritetspersoner, skal utleier anmeldes. Det forutsettes at leietakeres og interessenters personvern ivaretas.*

Er det realistisk og/eller ønskelig å anonymisere leiemarkedet?

Antirasisme i helsevesenet

Grønn Ungdom vil:

- *Kreve en betydelig sterkere opplæring av helsepersonell om rasisme og manglende kulturell kompetanse i helsevesenet.*
- *Systematisk kartlegge i hvilken grad rasisme påvirker helsetjenester i Norge.*
- *Styrke spesialkompetansen i psykisk helsevern på psykisk helse i den samiske befolkningen, blant muslimer, flyktninger og andre personer med minoritetsbakgrunn.*

Spørsmål til diskusjon

- *Skal vi mene noe om omskjæring av gutter og/eller kosherslakt?*

---

¹⁹ <https://www.minervanett.no/danmark-integrering-skole/dansk-studie-bussing-av-minoritets elever-til-andre-skoler-gjor-mer-skade-enn-nytte/361720>

- Skal vi forby Holocaust-benektelse?
- Er det noe som mangler? Finnes det ytterligere konkrete tiltak vi kan inkludere?
- Flere av punktene forutsetter at man skal innhente informasjon om hvorvidt for eksempel arbeidssøkere eller leietakere har minoritetsbakgrunn. Er det lurt? Norge har ingen tradisjon med å føre statistikk på etnisk bakgrunn, er det noe vi ønsker å åpne for?

Forslag til vedtak

F1: Den antirasistiske plattformen innstilles til landsstyret, etter votering over alternativene.

Vedlegg

1 - Antirasistisk plattform

Med vennlig hilsen

Miriam Langmoen,
generalsekretær

Oslo, 7. oktober 2020

ANTIRASISTISK PLATTFORM

Rasisme er et systematisk onde som finnes i alle arenaer i samfunnet. Derfor må arbeidet mot rasisme favne like vidt.

Grønn Ungdom aksepterer ikke at mennesker møter hat, hets, vold og trusler, ikke får jobb, ikke får bolig, får dårligere helsetjenester og strengere straffer enn sine medborgere, på grunn av sin rase, etnisitet, hudfarge, nasjonalitet eller kulturelle bakgrunn.

Vi aksepterer heller ikke forsøk på å hvitvaske Norges historie med rasistisk undertrykkelse og etnisk rensing av urfolk og minoriteter, eller politikere som bruker rasistiske hundefløyter som retorikk.

Grønn Ungdom vil kjempe mot alle former for rasisme, enten det skjer på skolen, på jobbintervju, på gata eller i et TV-studio.

Samehat og samiske rettigheter

Grønn Ungdom vil:

- Sikre samisk tilgang til tradisjonelle naturområder og -ressurser, slik som Tanaelva og reinbeiteområder.
- Veie samiske hensyn svært tungt ved utvikling av infrastrukturprosjekter.
- Styrke reindrifta, samtidig som vi sikrer god dyrevelferd og forvaltning av beiteområder.
- Innføre en ordning med samiske permanente observatører i Stortinget.
- Gjøre samefolkets dag, 6. februar, til offisiell fridag i Norge.
- Gi grunnleggende innføring i samisk som del av norskundervisningen for alle skolebarn.

- Opprette en ny spesialgruppe mot hatkriminalitet ved et politidistrikt i Nord-Norge, med særlig fokus på hatkriminalitet mot samer.
- Endre lovverket, slik at offentlige arbeidsgivere i samiske språkområder får rett til å kreve samisk språkkompetanse ved ansettelse.
- Styrke og lovfeste Sametingets rolle og konsultasjonsordningen mellom Sametinget og staten.
- Øke støtten til oversettelse og produksjon av samiskspråklig film, litteratur og annen kultur, særlig for barn og unge.
- Sikre retten til samiskspråklig undervisning, og bidra med statlig finansiering til kommunene dette gjelder. Kommuner som ikke overholder elevens rett til samiskspråklig undervisning må bøtelegges for brudd på opplæringsloven.
- Styrke ordningen med samiske veivisere.
- Støtte forskning og formidling av samisk historie, språk og kultur i universiteter, museer og kulturinstitusjoner.
- Arbeide for å styrke samisk språk, med særlig fokus på sørsamisk, lulesamisk, skoltesamisk, umesamisk og pitesamisk.

Antisemittisme og rettigheter for norske jøder

Grønn Ungdom vil:

- Forby Holocaust-benektelse.
- Innføre et obligatorisk besøk i en synagoge i løpet av grunnskolen, for elever i områder der dette er geografisk mulig. I områder der dette ikke lar seg gjennomføre av praktiske årsaker, skal alle skoleklasser få besøk av en jødisk veiviser eller representant fra det norsk-jødiske samfunnet i løpet av grunnskolen.
- Styrke ordningen med jødiske veivisere.
- Arbeide med formidling av norsk-jødisk historie i skolen. Det er viktig at undervisningen inkluderer norsk-jødisk historie også utover «jødeparagrafen» og andre verdenskrig.
- Slå svært hardt ned på antisemittiske ytringer og skjellsord. Bruk av «jøde» som skjellsord i norsk skole skal alltid medføre en sterk formell sanksjon.
- Alltid motarbeide og protestere mot ytringer som påfører norske jøder, eller den jødiske befolkningen i verden som helhet, et særlig ansvar for staten Israels handlinger eller politikk.

Muslimhat

Grønn Ungdom vil:

- Fjerne statsstøtten til Human Rights Service.
- Innføre et obligatorisk besøk i en moské i løpet av grunnskolen, for elever i områder der dette er geografisk mulig. I områder der dette ikke lar seg gjennomføre av praktiske årsaker, skal alle skoleklasser få besøk av en muslimsk veiviser eller tilsvarende representant i løpet av grunnskolen.
- Støtte opp om tiltakene i regjeringens handlingsplan mot muslimhat.

Antisiganisme og diskriminering av rom og romanifolk

Grønn Ungdom vil:

- Opprette et nasjonalt minnesmerke over porajmos (nazistenes folkemord mot romfolk).
- At Norge skal være en sterk stemme innad i EØS-samarbeidet for å sikre at rom og romanifolk sine menneskerettigheter ivaretas i Europa.
- At Norge skal arbeide innad i EØS og opp mot andre europeiske land for formelle unnskyldninger og oppreisning for rom og romanifolk som har opplevd diskriminering og forsøk på etnisk rensing i Europa, herunder:
  - tvangssterilisering
  - folkemord
  - plassering på spesialskoler uten medisinsk grunnlag
  - trakassering, vold og urettmessig deportering fra politiet
  - helseplager som følge av blant annet manglende medisinsk oppfølging og giftstoffer i områder reservert for romanifolkleire
- Opprette et nasjonalt språksenter for skandoromani og romanés.

Kvener og skogfinner

Grønn Ungdom vil:

- Støtte styrkingen av kvensk språk.
- Arbeide for nasjonale sentre for kvensk og skogfinsk språk, kultur og historie.

Fattige tilreisende

Grønn Ungdom vil:

- Sikre tilgang til vann, toaletter og vaskemuligheter for fattige tilreisende i Norge.
- Sikre overnattingssteder for husløse fattige tilreisende og sikre stabil finansiering for ikke-statlige aktører som tilbyr dette.

- Motarbeide alle forsøk på å innføre tiggeforbud.
- Motarbeide alle forsøk på å innføre forbud mot å sove ute.

Arbeid mot rasistisk og nazistisk radikaliserings

Grønn Ungdom vil:

- Regulere teknologiselskaper som YouTube, Facebook og Google for å sikre at antisemittiske og rasistiske konspirasjonsteorier ikke spres gjennom selskapets algoritmer.
- Tydeliggjøre i lovverket at å offentlig vise fram et hakekors/swastika utgjør en hatefull ytring og en trussel.
- Videreføre det offentlige arbeidet mot radikaliserings.
- Styrke avhopper-/exitprogrammer for mennesker som vil bryte ut av ekstreme miljøer.
- **ALTERNATIV 3:** Klassifisere Den nordiske motstandsbevegelsen som en terrorbevegelse og forby den.
ALTERNATIV 4: Stryke punktet.

Antirasisme i arbeidsmarkedet

Grønn Ungdom vil:

- Innføre anonyme jobbsøknader i offentlig sektor og arbeide for å gjøre dette til en norm også i det private.
- Kreve at arbeidsgivere i offentlig sektor publiserer en årlig rapport om mangfold på arbeidsplassen sin. Rapporten skal tydeliggjøre hvor stor andel av de ansatte og nyansatte som er minoritetspersoner, og hvordan arbeidsgiveren jobber systematisk med mangfold i sine rekrutteringsprosesser. Det forutsettes at de ansattes personvern ivaretas.

Antirasisme i rettsvesenet

Grønn Ungdom vil:

- Kartlegge bruk av etnisk profilering i politiet.
- Gi støtte til forskningsprosjekter om rasisme i rettsvesenet, og kartlegge i hvilken grad hudfarge, etnisitet og/eller kulturell bakgrunn påvirker domfellelse og straffeutmåling.

Antirasisme i skolen

Grønn Ungdom vil:

- Gi støtte til forskningsprosjekter om rasisme i skolen, og kartlegge i hvilken grad hudfarge, etnisitet og/eller kulturell bakgrunn påvirker læreres vurderinger og karaktersetting.
- Arbeide systematisk mot rasisme i skolen, fra førsteklasse. Det må gis støtte til kompetansehevingstiltak for lærere og skoleledere, slik at de er i stand til å gjenkjenne og motarbeide rasistiske strukturer og holdninger i skolevesenet, blant lærere og blant elever.
- Opprette lavterskelordninger der elever kan melde fra anonymt om rasisme.
- **ALTERNATIV 5:** Utrede ordninger for å busse elever i storbyer, for å motarbeide segregering, hvit flukt og nedprioritering av skoler med mange elever med minoritetsbakgrunn.
ALTERNATIV 6: Stryke punktet
- Sikre retten til morsmålsopplæring.

Antirasisme i boligmarkedet

Grønn Ungdom vil:

- Utrede mulighetene for å anonymisere boligmarkedet, for eksempel slik at utleiende kun får se en mulig leietakers betalingshistorikk og snakke med leietakers referanser, men ikke får vite leietakers identitet før utleier har bestemt seg for å leie ut eller ikke.
- Styrke håndhevingen av forbudet mot diskriminering på boligmarkedet.
- Kreve at profesjonelle utleiende fører og jevnlig publiserer statistikk over sine leietakere. Av statistikken skal det framgå hvor stor andel av interessenter som er minoritetspersoner og hvor stor andel av leietakere som er minoritetspersoner. Dersom denne statistikken gir grunnlag for å tro at utleier systematisk diskriminerer mot minoritetspersoner, skal utleier anmeldes. Det forutsettes at leietakeres og interessenters personvern ivaretas.

Antirasisme i helsevesenet

Grønn Ungdom vil:

- Kreve en betydelig sterkere opplæring av helsepersonell om rasisme og manglende kulturell kompetanse i helsevesenet.
- Systematisk kartlegge i hvilken grad rasisme påvirker helsetjenester i Norge.
- Styrke spesialkompetansen i psykisk helsevern på psykisk helse i den samiske befolkningen, blant muslimer, flyktninger og andre personer med minoritetsbakgrunn.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Hulda Holtvedt, talsperson
Dato 07.10.20
Saksnr SST-18-20-209

grønn
ungdom

ARBEIDSPLAN FOR 2021

Bakgrunn

Arbeidsplanen er egentlig det viktige dokumentet vi har, fordi den bestemmer hva vi skal bruke tid og ressurser på i det kommende året. Vi skal innstille til landsstyret, som innstiller videre til landsmøtet.

I innstilling til arbeidsplan er det kortfattede formatet fra de siste årene videreført. Planen er overordnet, og konkrete mål overlates til konkrete strategier. Det er foreslått ni mål i prioritert rekkefølge og fem mål om løpende arbeid. Prioriteringen av punktene er sterkt tilpasset at 2021 blir et valgkampår.

Prioriteringer

I arbeidsplanen for 2020 er fylkes- og lokallagsarbeid og medlemspleie høyest prioritert. Disse punktene foreslås flyttet lenger ned til fordel for mer valgkamprelaterte punkter. Det foreslås at stortingsvalgkampen er høyest prioritert i arbeidsplanen for 2021, men konkrete mål for valgkampen overlates til valgkampstrategien.

Ekstern kommunikasjon foreslås som prioritet nr. 2, i lys av at dette er et valgkampår. Også her overlates konkrete mål til kommunikasjonsstrategien, men det fastslås at vi skal prioritere sosiale medier.

Skolering foreslås som prioritet nr. 3, i lys av de høye ambisjonene våre for skolevalgkampen. Et godt skolevalgresultat fordrer systematisk skolering av debattanter gjennom hele året.

Sommerleir foreslås som prioritet nr. 4. Det er nytt at sommerleir prioriteres så høyt, og kanskje særlig i valgkampår er det naturlig å tenke at sommerleir ikke er viktigst. Saksbehandler mener imidlertid at sommerleir er det aller viktigste medlemstilbudet i Grønn Ungdom og den beste skoleringsarenaen før skolevalgkampen. Vi bør derfor ha høye ambisjoner for en inspirerende og valgkampretet sommerleir, og prioritere punktet deretter.

Landsmøtet i Miljøpartiet De Grønne er foreslått som prioritet nr. 5 (høyere prioritert enn vanlig) fordi det skal vedtas stortingsprogram på dette landsmøtet. Noen mener kanskje at dette punktet bør prioriteres enda høyere. Saksbehandler mener at gjennomslag på MDGs landsmøte er viktig, men at valgkampskolering- og forberedelser er enda viktigere for Grønn Ungdom i 2021.

Medlemspleie, verving og fylkes- og lokallag er foreslått som de neste punktene. Dette

er viktige punkter som vanligvis er svært høyt prioritert i arbeidsplanen. Saksbehandler mener at det er enda viktigere at vi har godt skolerte skoledebattanter og en knakende god sommerleir før valgkampen, enn f.eks aktive styrer i alle fylker.

Politikkutvikling er foreslått som prioritet nr. 9. Dette er fordi vi skal vedta stortingsprogram allerede i mars, og etter dette bør vi bruke mindre tid på politikkutvikling og vesentlig mer tid på å være ute og møte velgere. Det foreslås å videreføre de seks politiske utvalgene vi har i dag.

Løpende arbeid

I arbeidsplanen for 2020 har vi et løpende punkt om folkevalgtoppfølgning. Dette punktet er fjernet, og folkevalgtoppfølgning er heller nevnt under skolering. Punktene om sekretariat og organisering var tidligere ett punkt, de er foreslått delt i to.

Punkter til diskusjon

- Er det noen mål som helt mangler eller som bør utgå?
- Er formuleringene presise og ambisiøse nok? Alle formuleringer er så klart oppe til diskusjon.
- Er prioriteringen god?

Forslag til vedtak

F1: Arbeidsplanen for 2021 innstilles til landsstyret slik den foreligger.

Vedlegg

1 - Arbeidsplan 2021

Med vennlig hilsen

Hulda Holtvedt,
talsperson

Oslo, 7. oktober 2020

grønn
ungdom

ARBEIDSPLAN

2021

I prioritert rekkefølge:

1. Stortingsvalget 2021

Mål: Grønn Ungdom skal gjennomføre den vedtatte valgkampstrategien for 2021.

2. Ekstern kommunikasjon

Mål: Grønn Ungdom skal løfte de politiske hovedsakene i mediebildet, nasjonalt og lokalt, i tråd med vedtatt kommunikasjonsstrategi. Sosiale medier skal prioriteres.

3. Skolering

Mål: Grønn Ungdom skal prioritere valgkamprelevant skolering, og ellers dekke skoleringsbehovet i organisasjonen for nye og erfarne medlemmer. Talentprogrammet og folkevalgtprogrammet skal videreutvikles.

4. Sommerleir

Mål: Grønn Ungdoms sommerleir 2021 skal ha flere deltakere enn tidligere år, være valgkampprettet og nivådelt, og være en trygg, sosial og inspirerende møteplass for grønne ungdommer fra hele landet.

5. Landsmøte i Miljøpartiet De Grønne

Mål: Grønn Ungdom skal jobbe systematisk for å få gjennomslag for vår vedtatte politikk i Miljøpartiet De Grønnes stortingsprogram, og skape et trygt, sosialt miljø for alle grønne ungdommer som deltar på møtet.

6. Medlemspleie

Mål: Grønn Ungdom skal jobbe for at alle organisasjonens medlemmer har tilgang på et lærerikt, engasjerende og sosialt medlemstilbud, samt reell politisk innflytelse.

7. Verving

Mål: Grønn Ungdom skal jobbe strategisk for å verve og engasjere nye medlemmer, særlig i valgkampen. Over 50% av medlemmene våre skal ha betalt kontingenten når året er omme.

8. Fylkes- og lokallag

Mål: Grønn Ungdom skal ha fungerende styrer i alle fylker ved utgangen av 2021.

9. Politikutvikling

Mål: Grønn Ungdom skal være et politisk verksted også i valgkampåret. Grønn Ungdom skal videreføre de seks politiske utvalgene på klima og natur, skole og utdanning, skatt og næring, fred, forsvar og migrasjon, likestilling og velferd, og landbruk og dyrevelferd.

Løpende arbeid, ikke prioritert rekkefølge:

10. Internasjonalt arbeid

Mål: Internasjonal kontakt skal engasjere Grønn Ungdoms medlemmer i den grønne, globale bevegelsen og Federation of Young European Greens. Hovedfokus skal ligge på å skape og opprettholde gode relasjoner til våre søsterorganisasjoner i de nordiske landene, og utveksle valgkamperfaring.

11. Representasjon

Mål: Grønn Ungdom skal etterstrebe å være representert i Miljøpartiet De Grønnes organer og nettverk.

12. Sekretariat

Mål: Grønn Ungdom skal jobbe for å være en god arbeidsgiver for våre ansatte, og utvide sekretariatet dersom økonomien tillater det.

13. Organisering

Mål: Grønn Ungdom skal gjennomføre landsstyremøter og landsmøte.

14. Sentralstyret

Mål: Sentralstyret skal jobbe for å nå målene i arbeidsplanen. Sentralstyret skal forenkle og forbedre organisasjonens rutiner, slik at de enkelt kan gis videre til neste generasjon.

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær
Dato 08.10.20
Saksnr SST-18-20-210

grønn
ungdom

BUDSJETT FOR 2021

Bakgrunn

Sammen med arbeidsplanen skal vi innstille på budsjett for 2021. Dette skal videre innstilles av landsstyret og vedtas endelig av landsmøtet.

I valgår skal vi gå i minus, slik at vi bruker av kapitalen vi har spart opp i mellomvalgsår. Etter budsjettutkastet vil vi ende 2021 med en egenkapital på ca. 400 000 kr. Dette er forsvarlig med tanke på løpende lønnsutgifter.

Saksframlegget går gjennom hver budsjettpost. De viktigste diskusjonspunktene er merket i **rødt**.

Budsjettutkastet er satt opp ved siden av regnskapet for 2017 og 2019 (de to foregående valgårene). Ikke alle postene overlapper, fordi vi har gått over til en ny budsjettstruktur, men det gir en god pekepinn på hvor mye vi har brukt på for eksempel valgkampansettelse eller materiell tidligere.

Generelt om saksbehandlingen

Saksbehandler ønsker at vi i større grad enn tidligere forholder oss til de større «sekkepostene», og at sentralstyret og/eller landsstyret heller får et større mandat til å flytte penger innad i sekkepostene neste år. For eksempel ønsker saksbehandler heller at vi diskuterer hvor mye penger vi vil bruke på den overordnede posten «Kommunikasjon og valgkamp», enn hvor mye av disse pengene som skal brukes på henholdsvis materiell, Facebook-sponsing og skoleringer. Budsjettet skal selvsagt fortsatt ligge til grunn, inkludert de underordnede postene.

Habilitet

I budsjettutkastet ligger det inne en innstilling om penger i valgkampen, derunder til posten «Ekstra bemanning valgkamp». Dersom GU lander på å frikjøpe sentralstyremedlemmer og/eller komm.-sjef neste år, vil det være denne posten det tas fra. Derfor er en del sentralstyremedlemmer inhabile i diskusjon rundt denne posten. (Dette er også en grunn til at det kan være mer interessant å heller diskutere den overordnede posten om hvor mye vi skal bruke på valgkamp totalt.)

1 Inntekter

1.1 Statlig støtte etter partiloven

Ligger fast.

1.2 Medlemskontingent

70 000, basert på anslag om 1400 betalende medlemmer.

1.3 Inntekter forretningsvirksomhet

Salg. Har anslått 100 000, omtrent tilsvarende 2019.

OBS: Dette er en dårlig inntektskilde, fordi vi selger gensere osv med ganske lite profit. Det vil si at hvis vi får solgt masse, så vil utgiftsposten for materiell øke nesten tilsvarende. Men bra å selge masse stæsje selvfølgelig.

1.4 Andre inntekter (inkl egenandeler LM og sommerleir)

Denne posten økes, til 125 000 kr. Anslaget er 35 000 kr for landsmøtet (120 betalende delegater, 300 kr egenandel), 85 000 kr for sommerleir (140 deltagere, 600 kr egenandel i snitt), 5 000 kr til egenandel for ymse skoleringer.

1.5 Bidrag privatpersoner og foretak

Satt til null.

1.6 Bidrag andre organisasjoner

I denne posten inngår Frifond, eventuelle andre midler vi får av LNU, samt momskompensasjon.

Grunnlagsåret for Frifond i 2021 er betalende medlemmer i 2019. Det betyr at hvis Frifond-potten forblir den samme som i år, så vil GU tilnærmet doble hvor mye Frifond-midler vi får neste år, til ca. 500 000 kr. (Antall betalende medlemmer doblet seg fra 2018 til 2019.)

Saksbehandler har i tillegg budsjettet med at vi søker og får 100 000 kr fra en annen av LNUs støtteordninger til et skoleringsopplegg, i tillegg til 190 000 kr i momskompensasjon.

1.7 Støtte fra MDG

Ligger fast.

1.8 Bør diskuteres: Overføring fra lokallag (stemmestøtten)

Saksbehandler har landet på å innstille på samme stemmestøtteordning som i år, altså at 70% av fylkeslagenes stemmestøtte betales inn som bidrag til GU nasjonalt.

Det er ikke åpenbart at dette er riktig. Saksbehandler har også vurdert en ordning der fylkeslagene gir en lavere andel til GU nasjonalt, for eksempel 60% av stemmestøtten, men der fylkeslagene betaler for materiell i valgkampen.

Argumentene under er argumenter for og mot ordningen spesifikt for 2021, ikke ordningen generelt.

Argumenter for 70%

- Fylkeslagene vil få doblet Frifondstøtten neste år. Det betyr at de vil ha betydelig flere midler til rådighet, selv med samme stemmestøttemodell som i 2020.

- Det har historisk sett fungert dårlig at fylkeslagene har bestilt materiell fra GU sentralt. Fakturaene har ikke blitt betalt og fylkeslagene har undervurdert hvor mye materiell de trenger. Det kan være bedre at GU sentralt har høye inntekter og har ansvar for alt som har med materiell å gjøre, og betaler for alt direkte.
- Det kan virke bra at fylkeslagene bruker Frifond-midler på materiell. Imidlertid har ikke vi muligheter til å legge føringer for hva fylkeslagene skal bruke Frifond-midler på, heller ikke å si at vi anbefaler sterkt at pengene brukes på materiell til valgkampen. I verste fall risikerer vi at fylkeslag står uten materiell.
- En av de største utgiftene til materiell er designet, hvis man vil få brosjyrer designet profesjonelt. Dette er det uansett GU sentralt som må organisere og bør betale for.
- Per valgkampstrategien ligger det an til at sentralt skal ta en stor rolle i neste års valgkamp, for eksempel med tanke på skoleringer, visuell profil og det nasjonale debatteamet. Derfor kan det være lurt at sentralt har tilgang på mye midler.

Argumenter for en lavere andel

- En av de tingene Frifond-midler kan brukes til, og som fylkeslagene historisk sett har brukt dem på, er materiell til verving, samt andre utgifter i skolevalgkampen (for eksempel reise til skoler). Å vedta et budsjett der sentralt igjen skal betale for alt materiell, kan gi dårlig ressursbruk der fylkeslagene sitter igjen med Frifond-penger på bok, som må betales tilbake på slutten av året. Da er det kanskje bedre å si at fylkeslagene skal bidra med mindre stemmestøtte til sentralt, men at de må ta hele kostnaden til materiell utenom design.
- Frifondmidler kan brukes på skolevalgkamp og verving, men kan ikke «tilbakeføres til sentralledet» og skal ikke brukes «til å finansiere sentralledets aktivitet». Altså kan ikke fylkeslagene bruke Frifond til å for eksempel dekke medlemmers egenandel for sommerleir eller lignende.
- I et valgår kan det være nødvendig for fylkeslagene å ha mer disponibelt kapital, for eksempel dersom de ønsker å spleise med MDG-fylkeslaget på ansettelse eller lokal valgkamp.

2 Drift

2.1 Bemanning drift (faste)

Kjøp av økonomitjenester fra MDG, dvs Vegard. Ligger fast.

2.2 Husleir, kontor, regnskap og lignende (faste)

Er foreslått økt med 10 000 kr fordi Vipps GO legges ned fra desember, og vi vil spleise med MDG på å utvikle en ordning så folk fortsatt kan melde seg inn og kjøpe merch i Vipps.

Posten inkluderer datasystemer (HyperSys, deltager.no, nettsidene, den nye Vipps-ordningen), revisjon og husleie.

2.3 Andre kostnader drift

Medlemskontingent i FYEG.

3 Kommunikasjon og valgkamp

3.1 Bemanning kommunikasjon (faste)

Er ikke satt av penger her, saksbehandler antar at eventuelle ansettelse vil være midlertidige.

3.2 Ekstra bemanning valgkamp

Her inngår 305 000 kr til rådgiver på politikk og kommunikasjon. I tillegg er det satt av 95 000 kr ekstra til eventuelle andre ansettelse og/eller frikjøp. Som sagt bør ikke detaljene i denne posten diskuteres av habilitetshensyn.

3.3 Bør diskuteres: Materiell

Posten er økt fra forrige valgkamp. Posten skal dekke utgifter til design og kjøp/bestilling.

To ting:

- Kommer den nyansatte rådgiveren til å kunne designe brosjyrer og lage trykkfiler osv? Altså, kan vi slippe designutgifter?
- Vi har nytt ubrukt materiell for 50 000 kr stående på lager, fordi verveuka i mars ble avlyst. Det vil si at vi får 50 000 kr materiell «gratis» i 2021.

3.4 Kan diskuteres: Markedsføring (luft)

Har økt posten, men tar gjerne en diskusjon om den bør økes mer.

3.5 Bør diskuteres: Åpne møter, verving, arr. (bakke)

Under denne posten inngår reiser sentralt betaler for under skolevalgkampen, herunder alle reisene til det nasjonale debatteamet dersom man lander på at sentralt skal dekke dette.

3.6 Bør diskuteres: Annet valgkamp

Her er det satt av 90 000 kr til valgkampskolering og 10 000 kr til annet (for eksempel Arendalsuka). Vi bør diskutere hvor mye penger vi skal bruke på valgkampskolering sentralt, sammenlignet med for eksempel regionale skoleringer. Dette må sees i sammenheng med valgkampstrategien.

4 Organisasjon og møter

4.1 Kan diskuteres: Bemanning organisasjon (faste)

Under denne posten inngår frikjøp av ledelsen og lønn for fylkessekretærene og organisasjonssekretær. Det er ikke lagt opp til noen økning i deres stillingsprosent eller ytterligere ansettelse. Ønsker vi å diskutere ytterligere ansettelse?

4.2 Bør diskuteres: Sentralstyret (SST)

Denne posten dekker utgifter til sentralstyremøter (inkludert påtropp og halvtårs), samt sentralstyrets reiser til fylkeslagene utenom valgkamp. Den er foreslått redusert fra 100 000 kr til 90 000 kr, hvorav 60 000 kr skal gå til reise utenfor skolevalgkampen. SSTs reiser i valgkampen går på post 3.5.

4.3 Bør diskuteres: Landsstyret (LS)

Det er foreslått å bruke 130 000 kr på LS, dvs 43 000 kr per LS hvis vi regner med tre møter. Ønsker vi å ha fire landsstyremøter i stedet for tre? Eller vil vi stramme inn posten?

LS har blitt dyrere, delvis på grunn av høyere standard, men også fordi nasjonalt nå dekker reise for alle delegater og fordi vi har fått bedre representasjon fra Nord-Norge. (Det koster raskt 7000 kr å frakte en delegat tur-retur Hammerfest, for å si det sånn.)

4.4 Kan diskuteres: Landsmøte (GULM)

Det blir ikke hotell for 180 000 kr, men kanskje det blir digg mat og overnatting et sted med senger.

4.5 Bør diskuteres: Skolering, internasjonalt, komiteer og annet

150 000 kr til skolering er dersom vi får 100 000 kr av LNU. Er det for lite med 50 000 kr i «eget» skoleringsbudsjett, til Grønnhetsakademiet, leder- og økonomiansvarligsamling, osv?

4.6 Kan diskuteres: Sommerleir

Det er satt av 320 000 kr til sommerleir, opp fra 220 000 i år. Dette er i tråd med arbeidsplanpunktet om å prioritere sommerleir høyere.

5 Lokallag og andre

5.1 Utbetaling LNU-midler til fylkeslag

Dvs Frifond, minus 5% som vi får bruke til regnskap og revisjon.

5.2 Støtte fylkeslag

Regner med null.

5.3 Utlegg lokallag

Regner med null.

5.4 Tilbakebetaling ubrukne midler til LNU

Regner med null.

Grønne Studenter

Rett før dette sakspapiret ble ferdigstilt, ble saksbehandler kontakta av Vegard. Grønne Studenter vurderer å ansette en person som kan jobbe med organisasjon, og Vegard lurte på om vi er interesserte i å bidra med å finansiere 50% av stillingen. MDG vil finansiere de andre 50% av stillingen. Dette vil koste oss ca. 150 000 kr i året. Argumentet for ansettelse er blant annet at dette vil gjøre det mulig for GS å bygge organisasjon på en helt annen måte og at dette er særlig viktig fordi studenter er en av de viktigste velgergruppene til MDG.

Saksbehandler mener at GU ikke skal finansiere ansettelser i GS, selv om medlemsmassen vår er delvis overlappende. Dette inngår i en større diskusjon om GS' purpose and why og hvordan de skal organiseres framover, og for eksempel om de til slutt skal slås sammen med GU. Dette er imidlertid en diskusjon saksbehandler ikke er komfortabel med å forskuttere, særlig ikke hvis det vil ha budsjettmessige konsekvenser. Saksbehandler mener derfor at GU ikke skal sette av disse pengene i dette budsjettet. Eventuelt, dersom GS og/eller Vegard presenterer svært overbevisende argumenter, kan vi vurdere å sette av en mindre sum.

Saksbehandlers konklusjon

Utkastet til budsjett vil gi oss en sterk valgkamp både sentralt og i fylkeslagene. Vi vil ende året med >400 000 kr på bok, som er nok til at vi klarer oss økonomisk etter valgkampen. Vi ligger an til å gå 335 000 kr i minus, som er på linje med tidligere valgkamper (men litt mer enn i 2019).

Punkter til diskusjon

- Hvilken ordning bør vi innstille på for fylkeslagenes stemmestøtte i 2021?
- Kan fylkeslagene drive en forsvarlig valgkamp gitt at de beholder 30% av stemmestøtten + dobbel Frifond sammenligna med i år?

Forslag til vedtak

F1: Budsjettet for 2021 innstilles til landsstyret slik det foreligger.

Vedlegg

1 - Budsjett 2021

Med vennlig hilsen

Miriam Langmoen,
generalsekretær

Oslo, 8. oktober 2020

	2017	2019	2021		
	Regnskap	Regnskap	Innstilling	Note	
1	Sum inntekter	2 269 741	3 150 907	3 919 730	
1.1	Statlig støtte etter partiloven	225 588	268 857	267 526	
1.2	Medlemskontingent	27 064	58 750	70 000	
1.3	Inntekter forretningsvirksomhet	41 978	108 485	100 000	
1.4	Andre inntekter (inkl egenandeler LM og sommerleir)	109 606	113 106	125 000	35.000 til landsmøtet, 85.000 til sommerleir, 5.000 til skoleringer
1.5	Bidrag privatpersoner og foretak	1 181	3 582		
1.6	Bidrag andre organisasjoner (LNU)	277 268	283 389	790 000	500.000 Frifond, 100.000 Skoleringsstøtte LNU, 190.000 Momskompensasjon
1.7	Støtte fra MDG	1 112 878	1 305 731	1 299 204	
1.8	Overføring fra lokallag	228 798	455 591	1 268 000	
	(Tidligere: Viderefakturering for materiell)	234 039	340 778		
	(Annet i tidligere regnskap)	11 341	212 638		
	Sum kostnader	2 486 835	3 345 236	4 254 276	
2	Drift	256 099	326 823	345 276	
2.1	Bemanning drift (faste)		116 024	127 276	Økonomimedarbeider

2.2	Husleie, kontor, regnskap, o.l. (fast)	234 653	177 796	178 000	85.000 datasystemer, 33.000 revisjon, 60.000 husleie
2.3	Andre kostnader drift	21 446	33 003	40 000	Medlemskap FYEG
3	Kommunikasjon og valgkamp	833 583	803 841	1 110 000	
3.1	Bemanning kommunikasjon (faste)				
3.2	Ekstra bemanning valgkamp	346 286	119 429	400 000	305.000 Rådgiver på politikk og kommunikasjon, 95.000 Andre
3.3	Materiell	370 973	430 120	480 000	
3.4	Markedsføring (luft)	40 553	58 267	70 000	
3.5	Åpne møter, verving, arr. (bakke)			60 000	Inkluderer reiser i skolevalgkampen
3.6	Annet valgkamp	50 822	60 503	100 000	90.000 Valgkampskolering
	(Fra tidligere: Valgkampskolering)	24 949	135 522		
4	Org og møter	1 096 938	1 909 061	2 324 000	
4.1	Bemanning organisasjon (faste)	635 544	1 135 476	1 409 000	862.000 Lederverv, 547.000 andre ansatte
4.2	Sentralstyret (SST)	31 227	34 164	90 000	60.000 skal gå til reise utenfor skolevalgkampen
4.3	Landsstyret (LS)	81 001	138 190	130 000	
4.4	Landsmøte (GULM)	93 553	239 884	180 000	
4.5	Skolering, internasjonalt, komiteer og annet	86 687	89 251	195 000	150.000 Skolering 20.000 MDGLM-delegasjonen, 15.000 IU, 5.000 Valgkomiteen, 5000 Kontrollkomiteen
4.6	Sommerleir	168 926	218 134	320 000	
	(Fra tidligere: Andre kostnader)		53 962		
5	Lokallag og andre	300 215	305 511	475 000	

5.1	Utbetaling LNU-midler til fylkeslag	203 919	232 402	475 000
5.2	Støtte fylkeslag			
5.3	Utlegg lokallag		22 514	
5.4	Tilbakebetaling ubrukte midler til LNU	96 296		
	(Fra tidligere: Konstaterte tap på fordringer)		50 595	

Årsresultat	-324 886	-254 789	-334 546
-------------	----------	----------	----------

Egenkapital 01.01			746 464
Egenkapital 31.12			411 918

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Tobias Stokkeland, sentralstyremedlem
Dato 08.10.20
Saksnr SST-18-20-211

grønn
ungdom

EVALUERING AV HØSTLEIR

Vi har hatt GUs første høstleir noensinne. Noe har gått bra, og noe har gått mindre bra. Under står bakgrunn, litt egevaluering og spørsmål om flere av elementene jeg gjerne vil få innspill fra dere på.

Fausko

Fausko har bedt om en evaluering av de som vert, så det dere har å komme med av spesifikk skryt og konstruktiv kritikk kommer de til å sette pris på. Jeg har allerede sagt at vi er generelt er veldig fornøyde, og i evalueringen har deltakerne sagt at maten var god.

Program

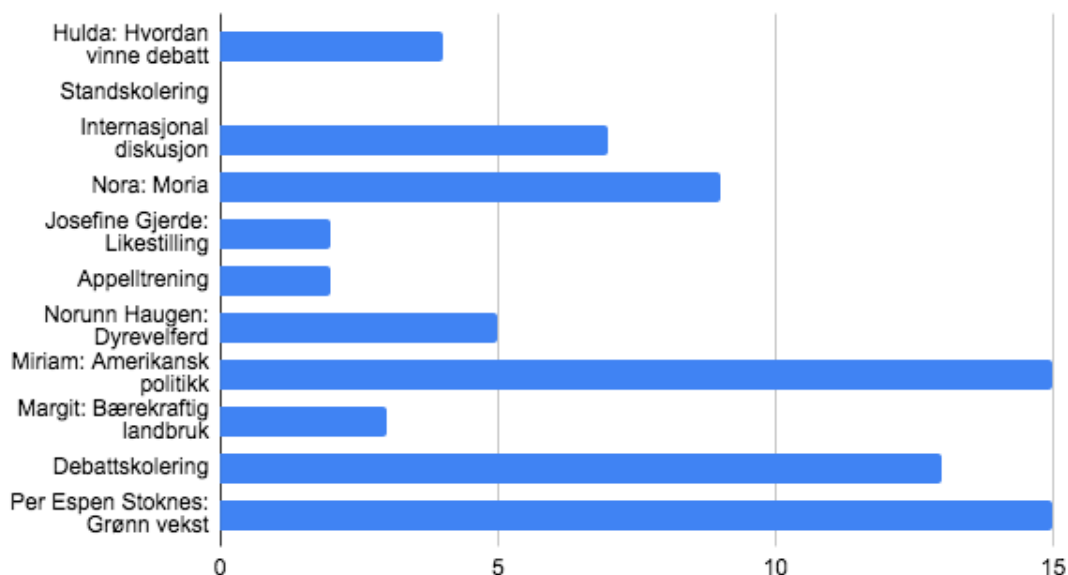
Vi hadde ett ikke like proppfullt program som på sommerleir, men med 3-4 bolker hver dag ble det fortsatt mye faglig stoff. Vi hadde både innledninger om faktisk politikk og bolker som gikk på hvordan prestere best mulig i valgkamp. Fra lørdag til mandag hadde vi en praktisk bolke om dagen, som alle var rettet mot skoledebatt eller valgkamp. Det er en tydelig trend fra evalueringsskjemaene vi har fått at deltakerne som en helhet likte det som handlet om politikk mer enn det som var som var skolering. Ett unntak var debattskoleringen, som var det 3. mest populære innslaget. Standskoleringen skilte seg klart ut som den minst populære bolken, men også appelltreningen var mye mer mislikt enn likt.

Ellers var en ganske klar slutning man kan trekke fra evalueringen er at vi ikke bør være redde for å ha en skikkelig bra person fra internt i SST som innledere. Miriam om USA var den mest populære bolken sammen med Per Espen Stoknes, og også Nora om Moria var satt opp som favoritten til mange deltakere.

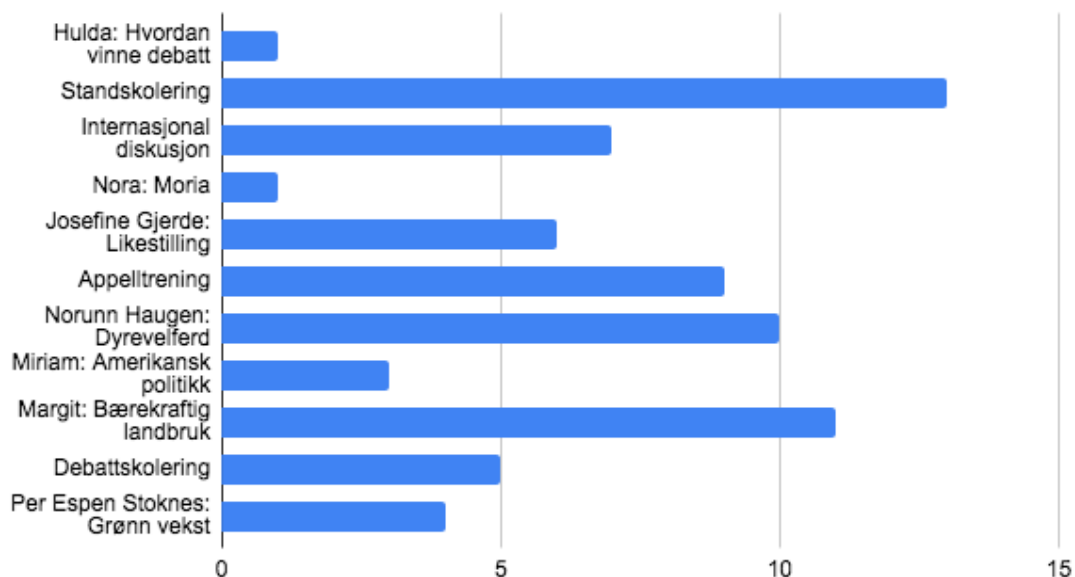
De fleste mente nivået på programmet var passe, men det var 2 stykk som mente det var for enkelt og kunne det meste fra før.

En ting som må nevnes om program er at ingen MDG-profiler møtte opp. Det er ikke greit, men for en gang skyld er dette vår feil, ettersom vi spurte for sent og det var åpning av stortinget.

Velg tre programposter du synes var best

Velg tre programposter du synes var minst bra

Kan vi lære noe fra programmet og responsen vi kan ta med oss videre? Andre innspill om programmet?

Norunn Haugen-gate

Norunn haugens foredrag om griseindustrien var den store krisen under høstleiren, og var en krise som burde og kunne ha blitt unngått. I og med at ikke alle var på høstleir var dette situasjonen. Søndag kveld hadde Norunn Haugen sitt foredrag om griseindustrien, der hun blant annet viste flere brutale videoer av forferdelige forhold i norsk griseindustri, med lyd som gjorde at det ikke var mulig å bare se ned. Vi ga ingen advarsel om at dette kunne bli støtende, og den eneste trigger warningen som kom var fra Norunn som sa at det var greit å se ned. Flere begynte å gråte underveis i foredraget.

Noen dro vekk for å gråte i fred, og noen knakk sammen på vei ut, der det tok lang tid før de sluttet å gråte.

Flere av de som var tydeligst påvirket virket som at de kom seg i løpet av noen timer, mens sst-ere observerte ett par som virket det som det stakk dypere hvert fall ut kvelden. Etter forelesningen snakket noen av deltakerne med Norunn om dyrevelferd og for disse virket det som det hjalp en god del. I evalueringsskjemaet har ingen skrevet om hvordan foredraget var ille, men 9 stykk har satt det opp som en av de 3 bolkene de likte minst. 5 stykk sa det var blant de 3 bolkene de likte mest, og en skrev at det var det beste «Selv med følelsene etterpå».

Selv om det nok var en del som fikk noe ut av bolken, er dette en noe som aldri burde skjedd eller bør skje igjen. For det første burde Norunn fått beskjed om at de ofte svært unge medlemmene i Grønn Ungdom nok er mer tilbøyelige til å få en sterk emosjonell reaksjon på hennes innhold, og at hun i henhold til det burde ha tonet ned deler av innholdet sitt (for eksempel å ha det uten lyd). I tillegg burde vi ha vært flinkere til å gi en tydelig advarsel til deltakerne om hvor grafisk bolken kunne bli. Hva mer kan vi gjøre for at dette ikke skjer igjen?

Sosialt

Sosialt har responsen vært positiv. Alle mente det var passe mengde på aktivitetstilbud, og de fleste aktivitetstilbudene hadde flere tilhengere. En skrev at debattleken hadde gjort henne tryggere som debattant og var noe hun trengte. Det flest folk satt opp som det de hadde hatt det mest gøy med var Secret Hitler. De aller fleste har følt seg inkludert, og blant de som skrev de var nye har ca 30% skrevet det har gått greit å bli inkludert med tanke på intern humor osv, mens ca 70% har skrevet at det har vært veldig lett å bli inkludert.

Generelt vil jeg si at det sosiale har gått bra. Hva fungerte ikke så bra og hva kan vi gjøre enda bedre fremover?

Smittevern

Det var en ikke ubetydelig del (ca 25%) av deltakerne på leiren som ikke følte seg trygge mtp smittevern, og dette tallet burde være mye lavere. Hvordan kan vi sørge for at dette tallet er lavere på arrangementer fremover, og hvordan kan vi sørge for at deltakerne ikke bare føler seg tryggere men er tryggere mtp smitte?

Logistikk

Logistikken på leiren har vært komplisert med tanke på både tidspunkt og smittevern. Det har vært mye kjøring frem og tilbake til gol og flere ganger vært hektisk. Jeg tar selvkritikk på at det flere ganger var litt kaos på den transporten og at jeg hadde slurvet på enkelte av folkene som skulle frem og tilbake. Det gikk ikke skikkelig ille men kunne ha gjort det, og det er ikke askeptabelt. Ellers hva var bra og hva kan bli bedre med logistikken på leiren?

Evaluerings av leirsjef

Dette har vært min klart største oppgave i omfang som medlem av sst, og vil gjerne få innspill på hvordan jeg kan gjøre en enda bedre jobb neste gang jeg har ett sånt ansvar.

Eventuelt også snakk om andre innspill du har.

Med vennlig hilsen,

Tobias Stokkeland
sentralstyremedlem

Bergen, 8. oktober 2020

Til Sentralstyret
Kopi Landsstyret
Fra Miriam Langmoen, generalsekretær
Dato 08.10.20
Saksnr SST-18-20-212

grønn
ungdom

GUS DELEGATER TIL MDGS LANDSMØTE

Bakgrunn

På starten av året vedtok sentralstyret å jobbe for å øke størrelsen på delegasjonen vår til MDGLM, etter forslag fra Christine. Vi sendte inn vedtektsendringsforslag til landsmøtet i april, om å doble delegasjonsstørrelsen fra 12 til 24. Forslaget falt på landsmøtet med ganske stor margin.

Saksbehandler mener det fortsatt er viktig at GU får økt representasjon på MDGs landsmøte, særlig med tanke på hvor stor medlemsmasse vi har fått og at vår delegasjonsstørrelse ikke er knyttet til medlemsandel. Saksbehandler foreslår derfor at vi gjør et nytt forsøk og at vi gjør et vedtak om det via LS-4 og GULM, slik at vi har et landsmøtevedtak i ryggen og kan lobbe tyngre for forslaget over lengre tid fram mot MDGLM.

Diskusjon

Saksbehandler har ikke skrevet noe utdypende saksframlegg, men vil vise til Christines utmerkede saksframlegg til SST-1-20²⁰. Det eneste nye saksbehandler vil trekke fram er at i år gikk vi for å doble delegasjonsstørrelsen (fra 12 til 24) og at flere av MDGs fylkeslag åpent sa at de mente dette var for dramatisk. Saksbehandler har derfor lagt fram alternativer som innebærer en mindre endring, hhv 18 og 20 delegater. Saksbehandler har også lagt ved et alternativ der GUs delegasjonsstørrelse knyttes til medlemstallet vårt hvert år.

Forslag til vedtak

F1: Sentralstyret innstiller på følgende:

Grønn Ungdom skal sende inn vedtektsendringsforslag til § 7.4, om å øke størrelsen på GU-delegasjonen på MDGLM til 20. Det totale antallet delegater skal tilsvarende økes med 8, slik at ikke MDGs fylkeslag eller andre organer får færre landsmøtedelegater etter endringen.

²⁰ <https://www.gronnungdom.no/wp-content/uploads/2020/03/Sakspapirer-SST-1-20.pdf>, side 17-19.

F2: Sentralstyret innstiller på følgende:

*Grønn Ungdom skal sende inn vedtektsendningsforslag til § 7.4, om å øke størrelsen på GU-delegasjonen på MDGLM til **18**. Det totale antallet delegater skal tilsvarende økes med 6, slik at ikke MDGs fylkeslag eller andre organer får færre landsmøtedelegater etter endringen.*

F3: Sentralstyret innstiller på følgende:

Grønn Ungdom skal sende inn vedtektsendningsforslag til § 7.4, om å knytte antall delegater Grønn Ungdom får til MDGs landsmøte til Grønn Ungdoms medlemsmasse, på lik linje med MDGs lokallag.

Med vennlig hilsen

Miriam Langmoen,
generalsekretær

Oslo, 8. oktober 2020